

 <p>REVISTA MOLDOVENEASCĂ DE DREPT INTERNAȚIONAL ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE Chișinău, Republica Moldova</p>	<p>Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale / Moldavian Journal of International Law and International Relations / Молдавский журнал международного права и международных отношений</p>
	<p>2026, Issue 2, Volume 22, Pages 54-80. ISSN 1857-1999 EISSN 2345-1963 Submitted: 25.04.2026 Reviewed 12.05.2026 Accepted: 20.05.2026 Published: 01.06.2026 https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.22-2.05</p>

**DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC
PUBLIC INTERNATIONAL LAW
МЕЖДУНАРОДНОЕ ПУБЛИЧНОЕ ПРАВО**

**ANALIZA PROIECTULUI INTERNAȚIONAL DE „AMALGAMARE”
A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE (UAT) DIN
REPUBLICA MOLDOVA ȘI ALTE STATE**

**ANALYSIS OF THE INTERNATIONAL PROJECT OF "AMALGAMATION"
OF ADMINISTRATIVE TERRITORIAL UNITS (ATU) FROM THE
REPUBLIC OF MOLDOVA AND OTHER STATES**

**АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРОЕКТА «ОБЪЕДИНЕНИЯ»
АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ (АТЕ) РЕСПУБЛИКИ
МОЛDOVA И ДРУГИХ ГОСУДАРСТВ**

MĂRGINEANU Elena* / MARGINEANU Elena / МЭРЖИНЯНУ Елена
<https://orcid.org/0000-0002-6157-8506>

ABSTRACT:

**ANALYSIS OF THE INTERNATIONAL PROJECT OF "AMALGAMATION"
OF ADMINISTRATIVE TERRITORIAL UNITS (ATU) FROM THE
REPUBLIC OF MOLDOVA AND OTHER STATES**

The study critically examines the project of “amalgamation” of administrative territorial units (ATU) in the Republic of Moldova and observes discrepancies between the formal purpose and the anticipated effects. The analysis finds that the reform provides for an approximately three-fold reduction in the number of ATUs despite some initial inconsistencies in the official data. It highlights a tendency to transfer some competencies from the local to the central level, in contradiction with the declared objective of decentralization, as well as the promotion of digitalization as measures to improve public services, without analyzing the development of the real physical infrastructure.

Several states have registered similar processes of promoting the concept of voluntary consolidation of municipalities at the first stage, with the application of the normative obligation to reduce ATUs at a later stage. Thus, if in Moldova the objective is to reduce about 66% of ATUs, in other states such as Ukraine, Albania, Denmark and Greece this indicator was even higher - about 87%, 84%, 64% and 69% respectively, and in Armenia during a reform similar in structure and tactics, 91% of ATUs were reduced (from 908 localities to 79 communities). In Moldova, over 50% of the measures in the reform action plan are financed from abroad, in Greece the liquidation of LPAs was a mandatory condition imposed by foreign financial institutions in the context of the financial crisis, and in Azerbaijan, where the idea of merger also originated

---

* MĂRGINEANU Elena - Doctor în drept, Conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova (ULIM), (Chișinău, Republica Moldova). / MARGINEANU Elena - PhD in Law, Associate Professor, Free International University of Moldova (ULIM), (Chisinau, Republic of Moldova). / МЭРЖИНЯНУ Елена - Кандидат юридических наук, доцент, Молдавский независимый свободный университет (ULIM), (Кишинев, Республика Молдова). E-mail: margineanu.elena@gmail.com ; <https://orcid.org/0000-0002-6157-8506>

from outside of the government, a revaluation of real estate was carried out in parallel, as a result of which the tax on private property increased several times without changing the tax rate - a similar movement to that registered in the national area.

In conclusion, the comparative analysis highlights that the “amalgamation” programs in Eastern European countries followed similar technical models, often driven by initiatives supported by the NGO sector and external donors. The implementation of these reforms was frequently associated with debt processes, including for non-infrastructure components, which generated an increase in the financial and contractual obligations of the states. In administrative terms, the effects included both a greater distance between the citizen and the local authorities, and tendencies towards functional centralization, increasing political influence over the administration. At the same time, in some cases, the fiscal pressure on citizens increased by increasing taxes, in order to consolidate local budgets.

Overall, the reforms analyzed indicate a predominantly technocratic approach, in which cultural, educational, social and infrastructure dimensions were marginal or absent, which may reduce citizens' well-being and increase the risks of loss of local identity.

Keywords: amalgamation of administrative-territorial units (ATUs), administrative reform, decentralization vs. centralization, public services, digitalization, external financing.

JEL Classification: H11; H56; K10

Universal Decimal Classification: 342.5; 341(4/9)

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.22-2.05>

REZUMAT:
**ANALIZA PROIECTULUI INTERNAȚIONAL DE „AMALGAMARE”
A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE (UAT)
DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ALTE STATE**

Studiul examinează critic proiectul de „amalgamare” a unităților administrativ teritoriale (UAT) din Republica Moldova și observă discrepanțe între scopul formal și efectele anticipate. Analiza constată că reforma prevede reducerea de aproximativ trei ori a numărului de UAT în pofida unor inconsecvențe inițiale în datele oficiale. Se evidențiază o tendință de transfer al unor competențe de la nivel local la nivel central, în contradicție cu obiectivul declarat de descentralizare, precum și promovarea digitalizării ca măsuri de îmbunătățire a serviciilor publice, fără analiza dezvoltării infrastructurii fizice reale.

Mai multe state au înregistrat procese similare de promovare a conceptului de amalgamare voluntară la prima etapă, cu aplicarea obligativității normative de reducere a UAT-urilor la o etapă ulterioară. Astfel, dacă în Moldova obiectivul este de a reduce circa 66% din UAT-uri, în alte state precum Ucraina, Albania, Danemarca și Grecia acest indicator a fost și mai mare - de circa 87%, 84%, 64% și 69% respectiv, iar în Armenia în perioada unei reforme similare ca structură și tactică, s-au redus 91% din UAT-uri (de la 908 la 79 localități). În Moldova, peste 50% din măsurile din planul de acțiuni a reformei sunt finanțate din exterior, în Grecia lichidarea APL-urilor a fost o condiție obligatorie impusă de instituțiile financiare străine în contextul crizei financiare, iar în Azerbaidjan, unde ideea de fuziune de asemenea a izvorât din extern, a fost realizată în paralel o reevaluare a bunurilor imobile în urma căreia taxa pe proprietate privată a crescut de câteva ori fără a schimba cota de impozitare - mișcare similară cu cea înregistrată și în arealul național.

În concluzie, analiza comparativă evidențiază că programele de „amalgamare” din statele Europei de Est au urmat modele tehnice similare, fiind adesea impulsionate de inițiative susținute de sectorul ONG și de donatori externi. Implementarea acestor reforme a fost frecvent asociată cu procese de îndatorare, inclusiv pentru componente non-infrastructurale, ceea ce a generat o creștere a obligațiilor financiare și contractuale ale statelor. În plan administrativ, efectele au inclus atât o distanțare mai mare între cetățean și autoritățile locale, cât și tendințe de centralizare funcțională, sporind influența politică asupra administrației. Totodată, în unele cazuri, presiunea fiscală asupra cetățenilor a crescut prin majorarea impozitelor, în vederea consolidării bugetelor locale.

În ansamblu, reformele analizate indică o abordare predominant tehnocratică, în care dimensiunile culturale, educaționale, sociale și de infrastructură au fost marginale sau absente, ceea ce poate reduce din bunăstarea cetățenilor și crește riscurile de pierdere a identității locale.

Cuvinte cheie: amalgamarea unităților administrativ teritoriale (UAT), reformă administrativă, descentralizare vs. centralizare, servicii publice, digitalizare, finanțare externă.

JEL Classification: H11; H56; K10

CZU: 342.5; 341(4/9)

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.22-2.05>

РЕЗЮМЕ:

**АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРОЕКТА «ОБЪЕДИНЕНИЯ»
АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ (АТЕ)
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА И ДРУГИХ ГОСУДАРСТВ**

В исследовании критически рассматривается проект «объединения» административно-территориальных единиц (АТЕ) в Республике Молдова и выявляются несоответствия между формальной целью и ожидаемыми результатами. Анализ показывает, что реформа предусматривает приблизительно трехкратное сокращение числа АТЕ, несмотря на некоторые первоначальные несоответствия в официальных данных. Выявляется тенденция к передаче некоторых компетенций с местного уровня на центральный, что противоречит заявленной цели децентрализации, а также продвижение цифровизации как мер по улучшению государственных услуг без анализа развития реальной физической инфраструктуры.

В ряде государств были зарегистрированы аналогичные процессы продвижения концепции добровольного объединения муниципалитетов на первом этапе с применением нормативного обязательства по сокращению АТЕ на более позднем этапе. Таким образом, если в Молдове целью было сокращение примерно на 66% административных единиц, то в других государствах, таких как Украина, Албания, Дания и Греция, этот показатель был еще выше — около 87%, 84%, 64% и 69% соответственно, а в Армении в ходе реформы, аналогичной по структуре и тактике, было сокращено 91% административных единиц (с 908 населенных пунктов до 79 общин). В Молдове более 50% мер в плане действий по реформе финансируются из-за рубежа, в Греции ликвидация местных органов власти была обязательным условием, навязанным иностранными финансовыми институтами в контексте финансового кризиса, а в Азербайджане, где идея слияния также исходила извне правительства, параллельно проводилась переоценка недвижимости, в результате чего налог на частную собственность увеличился в несколько раз без изменения налоговой ставки — аналогичное движение, зарегистрированное и в Молдове.

В заключение, сравнительный анализ показывает, что программы «объединения» в странах Восточной Европы следовали схожим техническим моделям, часто инициированным неправительственным сектором и внешними донорами. Реализация этих реформ часто сопровождалась процессами заимствования, в том числе неинфраструктурных компонентов, что привело к увеличению финансовых и договорных обязательств государств. В административном плане последствия включали как увеличение дистанции между гражданином и местными властями, так и тенденции к функциональной централизации, усиление политического влияния на администрацию. В то же время, в некоторых случаях, фискальное давление на граждан усиливалось за счет повышения налогов с целью консолидации местных бюджетов.

В целом, проанализированные реформы указывают на преимущественно технократический подход, в котором культурные, образовательные, социальные и инфраструктурные аспекты были второстепенными или отсутствовали, что может снизить благосостояние граждан и увеличить риск утраты местной идентичности.

Ключевые слова: объединения административно-территориальных единиц (АТЕ), административная реформа, децентрализация vs централизация, государственные услуги, цифровизация, внешнее финансирование.

JEL Classification: H11; H56; K10

УДК: 342.5; 341(4/9)

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.22-2.05>

1. Introducere

I. REPUBLICA MOLDOVA

Administrația locală reprezintă una dintre cele mai importante sfere ale drepturilor civile, iar dezvoltarea administrației locale în Moldova este unul dintre elementele de bază ale transformărilor democratice. Anume puterea locală este în stare să coordoneze interesele zilnice ale oamenilor, iar

organizarea acestora trebuie să permită o comunicare ușoară și constantă între cetățeni și stat. Reducerea numărului de primării, și implicit creșterea numărului de locuitori al unei unități administrativ teritoriale – nu va îmbunătăți accesul oamenilor la factorul local de decizie.

Raportarea conceptuală a Guvernului față de crizele cu care se confruntă satul schimbă fundamental vectorul de dezvoltare a Republicii Moldova. Dacă statul recunoaște *caracterul temporar al dificultăților* cu care se confruntă țara (tendința de depopulare a satelor, insuficiența oportunităților economice la nivel local), acesta va menține APL-urile cu obiectivul constant de dezvoltare rurală la prima posibilitate de îmbunătățire a stării de fapt. Însă dacă, statul lichidează/comasează APL-urile, acesta implicit recunoaște *caracterul permanent al degradării*, diminuând drastic din potențialul de investiții a resurselor statului pentru resuscitarea localităților.

Pe parcursul discuțiilor publice la acest subiect în faza inițială a lansării procesului de amalgamare, nu a fost prezentată o claritate cu privire la caracterul „amalgamării”, dacă aceasta este obligatorie sau „voluntară”. Mai mult decât atât, confuzia a fost accentuată de contrastul între formularea „amalgamare voluntară” și acțiunea agresivă a statului în susținerea acestei inițiative. Prin urmare una dintre întrebările ce pot fi adresate către stat este **dacă această „amalgamare voluntară” va deveni obligatorie la o ulterioară etapă de desfășurare a reformei administrației publice?**

În *Raportul intermediar privind amalgamarea primăriilor al Guvernului*, vedem la secția recomandări, următoare formulare: „Acest lucru ar trebui să permită o reducere globală a celor peste 800 de APL-uri în timp.”¹ (constatarea 4.4., lit.a). În contextul în care Moldova are circa 900 de APL-uri total, această specificare înseamnă un obiectiv final de a reduce 89% din APL-urile țării. Mențiunea respectivă din *raportul intermediar* ridică suspiciuni privind obiectivul final – înseamnă oare că guvernul nu exclude rezultatul de reducere a 800 de APL-uri per ansamblu?

Conform prevederilor privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (HG 764/2001), art.17 al.(2) „UAT de sine stătătoare se formează dacă are o populație, de regulă, de cel puțin 1500 de locuitori”. Dacă argumentul de bază pentru amalgamarea voluntară este reducerea poverii administrative pentru localitățile mici sub limita de 1500 de locuitori, **de ce la amalgamare participă și localitățile mai mari cu peste 1500 locuitori?**

În Clusterul Leova, orașul Leova a participat cu 5475 locuitori, iar în Clusterul Călinești, satul Călinești cu 2114 locuitori. Această abordare este mai curând o absorbție, decât eficientizarea autonomiei locale în sensul art.17, al.(2) din Legea 764/2001² și contrazice expres scopul anunțat pentru promovarea reformei. La amalgamare nu ar trebui să participe UAT-uri care depășesc 1500 de locuitori.

Observăm un accent anume pe reducerea numărului de UAT ca structură, și nu un accent pe evitarea UAT-urilor care nu îndeplinesc limita minimă de 1500 locuitori, precum se declară. Este o contradicție între raționament, obiectiv, procedura asumată în atingerea acestuia și legislație. Conform *Strategiei de reformă a administrației publice 2023-2030* (HG 126/2023)³, **318 UAT-uri** au sub 1500 locuitori (p.125), aceasta ar însemna un obiectiv de reducere a 35% din UAT-uri, și nu 89% (800 de primării), și nici 62% (600 de primării). Astfel, există un contrast mare între datele oficiale prezentate privind numărul de primării ce urmează a fi lichidate (pornind de la prezumția amalgamării UAT-urilor mici):

- a. Într-un raport internațional: 251 UAT-uri au sub 1500 localități – **28% din localități**⁴.

¹ Raport intermediar privind amalgamarea primăriilor al Guvernului, 2025. [Online]: <https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/Romana%20Raport%20pentru%20ONLINE.pdf> (Accesat la 11.04.2026).

² Hotărâre de Guvern nr.764 din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149266&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

³ Hotărâre de Guvern nr.126 din 15.03.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140474&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

⁴ Report: Public Administration and Local Governments Reforms in Eastern Partnership Countries, prepared by Subgroup on Local Government and Public Administration reform of the Working Group 1 of the CSF EAP. Donors: EU, National Endowment for Democracy and Czech Ministry of Foreign Affairs. [Online]: <https://www.ald-europe.eu/wp-content/uploads/2024/07/163-policy-paper-par.pdf> (vizualizat la 20.04.2026)

b. În Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 se menționează că UAT-uri: 318 UAT-uri au sub 1500 locuitori – **35% din localități**.

c. În spațiul public, reprezentanții statului, câteva luni operau cu cifra de **62% din localități**¹.

d. În Raportul intermediar: 800 UAT-uri ar reprezenta – **89% de localități**.

Diferențele între 28%, 35%, 62% și 89% - ca indicator a nr. de UAT-uri care urmează a fi lichidate sub pretextul că nu corespund plafonului legal de 1500 locuitori – este o marjă de eroare prea mare pentru a nu naște suspiciuni și întrebări suplimentare.

Un stat în care procesele din executiv sunt eficiente, nu poate oferi contradicții atât de mari în datele oficiale privind existența sau lichidarea unor structuri fundamentale care asigură comunicarea directă între cetățeni și stat.

Dacă un argument important pentru amalgamare este incapacitatea și lipsa de expertiză a APL-urilor mici, **de ce ADR-urile nu oferă asistența necesară conform atribuțiilor sale nemijlocite?** Statul a fondat Agenții de Dezvoltare Regională, scop clar din denumirea instituției și în a atribuții nemijlocite este expres de a „*acorda asistență administrației autorităților publice locale*” (Anexa 3 la HG 127/2008, Regulament-cadru al Agenției de Dezvoltare Regională)². Astfel, eșecul APL-urilor mici trebuie interpretat ca un eșec al ADR. În acest caz, este mai corect de a reforma ADR-urile pentru îmbunătățirea capacităților sale decât a lichida factorul de decizie de nivelul I prin comasarea administrației pentru mai multe localități în speranța ca aceștia să dubleze reușit atribuțiile ADR-urilor.

2. Reducerea numărului de UAT-uri de nivelul II

În Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030, au fost oferite inițial două scenarii privind comasarea UAT-urilor de nivelul II:

Scenariul A. Reducerea numărului de raioane de la 32 la 5

Inițial, legiuitorul admitea că prin „*Suprapunerea de teritoriu și de funcționalitate cu Agențiile de Dezvoltare Regională va rezulta în integrarea Agențiilor de Dezvoltare Regională în regiuni*” (p.241 și p.242 din Strategie, HG 126/2023). O poziție des întâlnită în discuțiile practicienilor este de a respinge acest scenariu. UAT-urile sunt entități administrativ-teritoriale, diviziuni politice și administrative ale statului cu statut bine definit și autorități alese local, iar scopul lor este gestionarea treburilor publice locale la nivelul său clar delimitat. ADR-urile în schimb, sunt entități de planificare strategică, cu un cadru geografic flexibil și un scop mai volatil formulat ca „planificare și implementarea politicilor” de dezvoltare economică și socială. ADR-urile pot fi utilizate ca structuri de atragere a investițiilor, dar nu pentru a înlocui granițele administrative. Un *risc sporit asociat suprapunerii* este fragmentarea și pierderea masei critice, regionalizarea excesivă ar crea bariere pentru implementarea proiectelor naționale, iar localitățile mici s-ar izola și mai mult având o distanță uriașă până la punctul de decizie. Alt risc este acela că - dacă granițele coincid, există riscul ca ADR-ul (care este o structură tehnică) să fuzioneze sau să fie confundat cu Consiliul Raional (autoritate deliberativă). Aceasta ar duce la politizarea dezvoltării regionale și birocratizare excesivă (în loc să se simplifice accesul la fonduri, s-ar crea un dublu strat administrativ pe același teritoriu). În al treilea rând, o asemenea abordare servește prilej pentru susținerea fenomenului de urbanizare, fenomen contrariu scopurilor declarate a statului în raport cu dezvoltarea regională.

Scenariul B. Reducerea numărului de raioane de la 32 la 10

În varianta finală de reformă, Guvernul a prezentat „*Conceptul de reformă a administrației publice locale*”³ unde propune reorganizarea celor 32 de raioane în 10 pentru „accelerarea procesului de dezvoltare regională”. Însă, crearea unor structuri administrativ mai mari nu garantează automat o dezvoltare economică echilibrată. Reducerea nr. de raioane la 10, cu menținerea aceluiași model centralizat de planificare și finanțare, va genera doar o imagine cu 10

¹ Declarație la postul național de radio, primarul statului Gangura, Marcel Bobeica. [Online]: <https://radiomoldova.md/p/70589> (Accesat la 11.04.2026).

² Hotărârea de Guvern nr.127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135909&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

³ Guvernul Republicii Moldova: Conceptul de reformă a administrației publice locale, 2026. [Online]: <https://primariiputernice.gov.md/sites/default/files/2026-04/Conceptul%20reforme%20APL.docx.pdf> (Accesat la 11.04.2026).

entități la fel de sărace, dar unde distanța între cetățean și stat este mai mare iar aparatul birocratic mult mai greu de gestionat.

Pentru ca raioanele să devină motoare de creștere economică, mai viabilă este reorganizarea modelului de finanțare și decentralizarea acestora pentru a le transforma în centre industriale, logistice, prelucrătoare etc. O structură cu 32 de raioane are mai mare șanse de a stabili 32 puncte de investiții interesante, cu un portofoliu atractiv, fiecare pe sectorul său conform specificului local. Prin urmare, afirmația că un număr mai mic de UAT-uri mari vor reuși să dezvolte mediul rural – este o interpretare eronată a legăturilor cauză-efect. Perpetuarea centralizării și subminarea autonomiei locale creează impedimente de realizare a interesului comunității. Pierderea reprezentativității și neglijarea specificului local este risc adiacent centralizării raioanelor - între raioane mari pot absorbi resursele, iar localitățile periferice (în special satele mici) să devină astfel și mai mult marginalizate (spre ex: Criza agricolă severă din raioanele Căușeni și Ștefan Vodă (secetă prelungită) a determinat autoritățile locale să ceară declararea stării excepționale. Într-un raion mult mai mare, care ar include atât zone agricole secetoase, cât și centre urbane, specificul acestei crize ar putea fi ignorat sau subfinanțat, deoarece nevoile urbane ar prevala asupra celor rurale).

Cum statul va asigura comunicarea mai eficientă cu locuitorii? Dacă localitățile mici se amalgamează și devin UAT-uri mai mari, posibilitatea de a comunica se îngreunează. Aria unei localități va fi mai mare și distanța dintre cetățean-factor de decizie de asemenea va crește, iar *natura APL-urilor de nivel II se va schimba în direcția unei adevărate administrații regionale* (p.242 din Strategie). Astfel, se creează situația când întreaga structură a administrației locale crește ca apropiere de centru și îndepărtare de cetățeni.

În cazul reorganizării APL-urilor de nivel II în 10 regiuni, **care va fi statutul mun. Chișinău, și mun. Bălți?**

- Dacă noua regiune cuprinde Chișinău, Criuleni, Strășeni, Dubăsari și Ialoveni, actualul mun. Chișinău își va păstra statutul de municipiu?

- Se va crea o administrație separată pentru capitală și una separată pentru regiune, sau în aceeași structură se vor comasa funcțiile și vor acoperi uniform/neuniform întreaga regiune?

- Cum această reformă afectează **UAT Găgăuzia**, care a fost rezoluția consultărilor cu autoritățile găgăuze dacă acestea au avut loc?

- Cum reforma actuală prevede **respectarea intereselor locuitorilor din Taraclia**, dacă propunerea de reorganizare a APL-urilor de nivelul II prevede comasarea într-o regiune cu Cahul și Cantemir?

Printr-o comasare a unor raioane atât de specifice, cum poate fi evitată diminuarea din autenticitatea și originalitatea locală?

În „*Conceptul de reformă a administrației publice, 2026*”, Guvernul indică transformarea localității Taraclia în municipiu, iar pentru aceasta se prevede că aceeași persoană va fi prin cumul (suprapunere) - și Primarul or. Taraclia și Primarul general al Municipiului Taraclia, iar pentru aceasta, autoritatea în subordinea sa, va exercita concomitent și atribuțiile de APL I și atribuțiile de APL II.

3. Centralizarea sistemului și asimetriile de responsabilități

UAT-urilor de care nivel le va reveni repartizarea **responsabilităților legate de educație, sănătate și asistența socială?** În p.236 din Strategie se menționează că „*transferul responsabilităților din domeniul educației, asistenței sociale și sănătății de la consiliile raionale către serviciile desconcentrate, împreună cu finanțarea aferentă*” în susținerea activității 1.4. „*creșterea eficienței în furnizarea serviciilor publice din domeniul sănătății, asistenței sociale și educației, prin crearea de servicii desconcentrate ale Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Sănătății și Ministerului Muncii și Protecției Sociale pe structura actualelor regiuni*

de dezvoltare și transferul către aceste structuri al funcțiilor actuale îndeplinite în aceste domenii de către consiliile raionale”¹.

Prin aceasta înțelegem de fapt **centralizarea completă de facto și de jure** e educației, asistenței sociale și a sănătății, cu „**decentralizarea**” pur geografică a distribuției punctelor „de deservire”, și nu o decentralizare administrativă autentică:

Decentralizare (substantiv) – transferul parțial al puterii / puterea de decizie și responsabilitatea sunt transferate de la un centru administrativ spre nivelurile locale la structuri din teritoriu.

Centralizare cu deservire distribuită - deciziile rămân la centru, dar serviciile sau operațiile sunt efectuate în teritoriu, prin puncte locale.

Respectiv, aici formularea corectă este „**centralizare operațională** (decizie la centru, execuție distribuită)”, „**centralizare cu deservire distribuită**”, „**unitarism cu deservire locală** (politici centralizate, servicii locale)”, aici nicidecum nu poate fi utilizată formularea „decentralizare”.

Pe de-o parte, din 2023 statul prezenta proiectul „amalgamării primăriilor” ca un proces de *decentralizare*, analiza atentă a fenomenelor descrise în documentele publice și constatarea că procesul real este de fapt unul de *centralizare* – a fost confirmat recent (aprilie 2026) prin declarația Ministrului Educației unde s-a anunțat transferul direcțiilor raionale de educație în subordinea ministerului².

Literatura de specialitate **nu poate explica normalizarea asimetriei de competențe, funcții și resurse**, mai ales în contextul absenței criteriilor clare privind deciziilor de repartizare a acestora. Situația când pentru diferite structuri, se aplică criterii în mod neuniform – generează riscuri uriașe de politizare și distorsionarea cadrului în interesul personal prin exploatarea incertitudinii validată normativ.

În p.225 din Strategie se indică „*Deoarece amalgamarea voluntară va genera UAT-uri cu capacități sensibil diferite, această situație va trebui recunoscută prin alocări de competențe și resurse financiare diferite pentru UAT-urile amalgamate (cu capacitate administrativă mai mare) și cele neamalgamate. Competențele și responsabilitățile UAT-urilor fără capacitate administrativă trebuie preluate de alte instituții (servicii desconcentrate, autoritățile publice locale de nivelul al doilea sau UAT-uri învecinate, cu capacitate deplină). Această situație poate să conducă la aplicarea unui model de descentralizare asimetrică, în care competențele și resursele sunt diferite în funcție de capacitatea/tipul de UAT*”³.

În p.244 din Strategie se indică „**Principiul fundamental rămâne cel al alocării/realizării asimetrice a funcțiilor, așa cum a fost descris mai sus.**” (scenariu ipotetic pentru reorganizarea APL-urilor de nivel II, din 35 în 5 regiuni).

În p.251 din Strategie se indică „**Principiul fundamental rămâne cel al alocării/realizării asimetrice a funcțiilor, așa cum a fost descris mai sus.**” (scenariu ipotetic pentru reorganizarea APL-urilor de nivel II, din 35 în 10 regiuni).

În p.260 din Strategie se indică „**Îmbunătățirea sistemului de finanțe publice locale – [...] se va face înțelegând că schimbările nu pot acoperi dezechilibrul vertical de finanțare a administrației publice locale și că ajustarea necesară poate fi obținută doar prin consolidarea administrativ-teritorială sau realocarea competențelor (descentralizare asimetrică).**”

Rolul Cancelariei de Stat în managementul local la desfășurarea procesului de amalgamare este de asemenea nedefinit clar (precum și la încheierea acestuia). În *Raportul interimar privind amalgamarea voluntară*, avem menționate expres următoarele:

- „**Schimbarea rolului Cancelariei de Stat de la unul de supraveghere și verificare a conformității, la unul de facilitare și susținere a amalgamării**” (constatarea 4.3, recomandări lit.a);

¹ Hotărâre de Guvern nr.126 din 15.03.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140474&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

² Declarație publică: Ministrul Educației, articol presă, 08.04.2026. [Online]: <https://stiri.md/article/social/ministru-directiile-raionale-de-educatie-vor-trece-in-subordinea-mec/> (Accesat la 11.04.2026).

³ Hotărâre de Guvern nr.126 din 15.03.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140474&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

- „Simplificarea procesului prin diminuarea numărului de sesiuni, adoptarea formatelor hibride și utilizarea instrumentelor online. **Promovarea unui transfer treptat al responsabilităților de facilitare și dezvoltare a viziunii către structurile naționale** (Cancelaria de Stat, ADRuri, oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat)” (constatarea 6.4, recomandare). Oare transferul de dezvoltare a viziunii către centru nu va fi urmat și de un transfer de putere asupra orânduirii locale post-amalgamare?

4. Potențiala dispariție a localităților

Care este garanția statului că localitățile nu vor fi eradiate din Registrul denumirilor geografice peste 15 ani? Întrucât avem dubii rezonabile privind corespondența între obiectivul declarat al reformei și eficiența arhitecturii propuse, suntem îngrijorați că localitățile ar putea totuși să dispară peste o perioadă, chiar dacă astăzi Guvernul ne asigură că la amalgamare localitățile nu dispar. În 2025 a fost aprobat Regulamentul resursei informaționale SI „Registrul denumirilor geografice”¹. Eradierea ar putea fi prevăzută prin modificări ulterioare la Legea 103/2024 cu privire la denumirile geografice², Legea 463/2006 privind administrația publică locală, sau a HG.959/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru (AGCC)³ – instituție care gestionează Registrul denumirilor geografice și elaborează propuneri de reglementări în domeniul denumirilor geografice (p.7, lit.o), sau alte acte legislative și normative.

În cazul în care această reformă administrativă de centralizare operațională (amalgamare) nu va distribui echitabil resursele și dacă totuși aceasta va eșua să dezvolte localitățile mici rămase fără APL – care este garanția statului, că nu se va ajuge la eradierea localităților la următorul proces cartografiere a țării, invocând aceleași argumente ca și astăzi (demografie stagnantă, dispariția populației, economie precară, servicii insuficient de calitative, oportunități inexistente)?

5. Neglijarea dimensiunii culturale

În documentul Strategiei de 109 pagini, cuvântul „cultură” se repetă de doar 5 ori, 3 dintre care sunt enumerări standard a funcției administrației publice. Cuvântul „cultură” în sens primar are 0 mențiuni în Raportul interimar privind amalgamarea voluntară. În timp ce chintesența ideii de amalgamare se prezintă a fi „servicii mai bune”, termenul „servicii” fiind menționat de 58 de ori – cultura și arta par a fi omise din acestea. În p.43 din Strategie se indică „[...] se efectuează reorganizarea instituțiilor publice de cultură și artă în teatre, circuri sau organizații concertistice naționale. În mod analogic se decide și asupra retrogradării instituției de cultură și artă ori asupra lichidării acestora.”

Putem astfel să înțelegem că tranziția va urma modelul: Din cultură în teatru? Din artă în circ?

Această abordare față de „cultură” în textul oficial al reformei este un indicator clar al eșecului reformei în sensul incapacității în termen lung de a asigura dezvoltarea regională. Este necesar de a avea răspunsuri clare despre cum și de către ce autoritate se va asigura **reabilitarea, redeschiderea, funcționarea și dezvoltarea Caselor de Cultură din localitățile Republicii Moldova?**

Investițiile în cultură sunt percepute des și în mod eronat drept „cheltuieli neproductive” în opoziție cu investițiile în infrastructură sau industrie. Preferabil investițiile în infrastructură să existe înainte de a critica proiectele culturale din localități. Totuși, literatura din diverse domenii, pe parcursul deceniilor de observare, demonstrează că cultura constituie un pilon esențial al dezvoltării regionale durabile și a bunăstării comunitare.

Din *perspectivă economică*, industriile culturale și creative generează locuri de muncă, stimulează turismul și cresc atractivitatea investițională a regiunilor.

Din *perspectivă a dezvoltării sociale*, casele de cultură devin:

¹ Hotărâre de Guvern nr.784 din 23.12.2025 pentru aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de sistemul informațional „Registrul denumirilor geografice”. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152216&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

² Legea nr.103 din 25.04.2024 cu privire la denumirile geografice. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143238&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

³ Hotărârea de Guvern nr.959 din 06.12.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148241&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

- centre de coeziune socială (evenimente comunitare, dialog inter-generațional, integrarea grupurilor vulnerabile),
- platforme de educație non-formală (cercuri artistice, ateliere, laboratoare etc.),
- motoare ale dezvoltării locale (inițiative antreprenoriale prin meșteșuguri, industrii creative, turism, branding local prin explorarea identitară cultură distinctă în mod creativ).

Transformarea „centrelor de cultură” în „teatre și circuri” apriori degradează capacitățile de dezvoltare a localităților – nuanță importantă care, la o analiză mai atentă, ridică suspiciuni privind intențiile reale a reformei. Este imposibil o asemenea mișcare să reprezinte o eroare de calcul, ceea ce ar implica o incompetență în estimări. Mai mult decât atât, trecerea la teatre și circuri mai mult accentuează „cultura ca consum” în loc de a stimula „cultura ca investiție”. Societatea civilă trebuie să ceară explicații concrete pentru care sunt planurilor de acțiune și viziunea clară pentru **poziționarea „culturii” în gestionarea localităților și explicarea deciziei de retrogradare a instituțiilor de cultură și artă?** Cetățenii Republicii Moldova, locuitorii din toate localitățile au dreptul să cunoască în mod clar **câte și care Centre și Case de Cultură și/sau Artă vor fi lichidate?**

Prin arhitectura acestei reforme și formulările tehnice în documentele publice, înțelegem că statul, la acest moment, nici nu intenționează a întreprinde eforturi pentru identificarea și susținerea copiilor și a cetățenilor talentați din localități și mediul rural.

6. Legitimizarea interferenței externe și hiper-digitalizarea cu risc de securitate națională

Analizând *Planul de Acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030*, observăm: **mai mult de jumătate dintre măsuri din reforma internă sunt finanțate de asistența externă.** Acest moment este un aspect grav, întrucât legitimizează interferența externă în guvernarea directă, ceea ce este un act de uzurpare a puterii și, cumulativ, trădare națională.

Cine sunt „partenerii de dezvoltare” care participă la realizarea Planului de Acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030? Pentru fiecare „partener de dezvoltare”, și pentru fiecare „acțiune” în realizarea căreia este prevăzută „asistența externă” – este necesară o transparență totală: - Care este suma oferită prin asistența externă și sub ce formă (grant sau credit).

- Care sunt condițiile impuse sau „recomadările insistente” ale partenerilor de dezvoltare în oferirea acestei asistențe.
- Care este accesul reprezentanților străini, sau a actorilor ONG-urilor locale finanțate de aceștia, la instituțiile statului, și prin ce metodă aceștia participă la implementarea acțiunilor din plan.

- Cum și cine a negociat acceptarea acestor condiții și parteneriate, etc.

În analiza *Planului de Acțiune 2023-2026*¹, am constatat cu profundă tristețe că 74 dintre acțiuni din 134, sunt realizate „cu ajutorul asistenței externe” – ceea ce reprezintă că **peste 55% dintre măsuri sunt coordonate cu agenții străini.**

Reforma administrației publice este o chestiune strict de treburile interne, și orice imixtiune din exterior este un pericol imens pentru securitatea națională.

Astfel, reiterăm imperativitatea de a informa publicul, cu privire la care sunt „partenerii de dezvoltare” pentru fiecare dintre acțiunile menționate din Planul de Acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova 2023-2030 [ANEXA 1].

De aici, apar o serie de întrebări, diferențele de răspuns la care, atrage implicații importante:

- Pentru măsura 5.4.1 „*Îmbunătățirea sistemului de taxe și impozite locale*”, asistența financiară externă primită de la „partenerii de dezvoltare” a fost sub formă de credit sau grant și care au fost condițiile/recomandările propuse de aceștia în implementarea acțiunii?

¹ Hotărâre de Guvern nr.352 din 07.06.2023 cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138009&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

- Este necesară o claritate asupra viziunii partenerilor externi – taxele noastre locale trebuie să crească, să scadă, să se modifice ca structură? Dacă da, care au fost recomandările și motivația donatorului?
- Constatăm cu profundă îngrijorare că majoritatea covârșitoare a măsurilor privind digitalizarea sunt finanțate din exterior. Astfel, sunt rezonabile sub-întrebările:
  - Unde sunt serverele care vor menține programele digitalizate de stat?
  - Toate serverele sunt în Republica Moldova, sau doar parțial?
  - Există organizații, companii, experți de peste hotare care au, în vreun fel sau altul, acces la serverele fizice sau virtuale (cloud), hosting, la sisteme de operare și stocare, la mecanisme de audit, la codul aplicației (acces, calcul, backend, frontend, QA, firewall etc.) sau la alte aspecte tehnice ale platformelor prin care vor fi gestionate aceste servicii digitale?
  - Cum este asigurată siguranța cibernetică și strategică a statului dacă proiecte de stocare a informației sensibile sunt implementate cu asistență externă?
  - Dacă guvernul și-a setat obiectiv „administrarea fără hârtie în toate sferile sectorului public”, cum statul va respecta libertatea conștiinței a cetățenilor săi și dreptul cetățenilor din mediul rural de a nu folosi dispozitive electronice?
  - Este necesară o informație desfășurată privind acțiunea 3.1.1: Ce se are în vedere prin „elaborarea unei analize a procedurilor existente, pentru identificarea celor care îngreunează și încetinesc procesul legislativ și activitatea autorităților publice”?

În contextul în care legislația prevede Codul Administrativ, Codul Contravențional, Codul Penal, precum și coduri deontologice, o reglementare suplimentară la pârghiile existente pentru o „vânătoare instituționalizată” este neclară.

- Se referă oare Guvernul aici la o analogie de pre-vetting / vetting pentru funcționarii publici?

- Care sunt recomandările „partenrilor externi” care finanțează această acțiune?

Prin analogie, vom utiliza o conceptualizare a acțiunilor întreprinse de Guvernul Republicii Moldova prin comparație cu alte state și scenarii ipotetice dar identice ca structură, care evidențiază contradicția cu declarația de protecție a interesului național și a logicii de securitate per ansamblu:

Tabel 1. Conceptualizarea acțiunilor întreprinse de Guvernul Republicii Moldova în reforma administrației publice, prin exemple comparative și ipotetice

Acțiunea din planul oficial	Analogia conceptuală
<i>Moldova</i> modernizează Registrul de stat al populației cu asistența „externă (x)”.	<i>Germania</i> modernizează Registrul de stat al populației sale cu asistența <i>Rusiei</i> .
<i>Moldova</i> solicită ajutorul „extern (x)” pentru dezvoltarea unui serviciu guvernamental capabil să furnizeze o adresă electronică oficială pentru fiecare persoană fizică și juridică de pe teritoriul său.	<i>Turcia</i> solicită ajutorul <i>Israelului</i> pentru dezvoltarea unui serviciu guvernamental capabil să furnizeze o adresă electronică oficială pentru fiecare persoană fizică și juridică de pe teritoriul său.
<i>Moldova</i> roagă „Partenerul extern (x)” să o ajute în a decide/elabora un concept privind accesarea în carieră a funcționarilor săi din administrația publică centrală.	<i>China</i> roagă <i>SUA</i> să o ajute în a decide cum are loc accesarea în carieră a funcționarilor săi chinezi din administrația publică centrală.
<i>Moldova</i> roagă asistența „externă (x)” pentru a-i cartografia documentele interne de politici publice și de a-i arhiva permanent documentele în arhivele electronice.	<i>Rusia</i> roagă asistența <i>Mării Britanii</i> pentru a-i cartografia documentele interne de politici publice și de a-i arhiva permanent documentele în arhivele electronice.

II. INTERNAȚIONAL

7. Reforma „amalgamării” în alte state

Republica Moldova nu este unica țară care implementează o asemenea reformă în ultimii 10 ani. În mai multe state din Europa de Est și din vecinătatea sa, reformele administrației publice locale au urmat un tipar relativ similar al amalgamării, bazat pe comasarea unităților administrativ-teritoriale mici în structuri mai mari. Acest model comun a fost justificat prin aceleași rațiuni de politică publică — creșterea eficienței administrative, reducerea fragmentării teritoriale și îmbunătățirea capacității de furnizare a serviciilor publice — și a fost frecvent susținut de parteneri internaționali precum UE, Banca Mondială și UNDP. Astfel, deși există diferențe de intensitate și

implementare, reformele reflectă un șablon instituțional similar de consolidare teritorială la nivel regional.

Tabel 2. Estimarea procentuală și comparativă a procesului de amalgamare a UAT-urilor

	Moldova (2026)	Ucraina (2014-'20)	Armenia (2015-'22)	Azerbaidjan (2024)	Albania (2015)	Danemarca (2007)	Grecia (2011)	Finlanda (2007-'15)
Nr. de localități reduse	895 → 300	11250 → 1469	908 → 79	1606 → 685	373 → 61	271 → 98	1034 → 325 *5755 → 325	432 → 309
Reducere în %	66,48 %	86,94 %	91,30 %	57,35%	83,65 %	63,84%	68,57 % *94,35%	28,47 %
Reducere de x ori	de c. 3 ori	de 7,6 ori	de 11,5 ori	de 2,3 ori	de 6,1 ori	de 2,8 ori	de 3,8 ori *de 17,8 ori	de 1,4 ori

* Grecia, comparație pentru perioada înainte 1997 vs. curent.

Tabel 3. Analiza comparativă a caracteristicilor administrativ teritoriale dintre RM, UA, AM, AZ.

	Republica Moldova	Ucraina	Armenia	Azerbaidjan
Suprafață	33.846 km ²	603.634 km ²	28.470 km ²	82.658 km ²
Populație	2.42 mil. (2024)	41.2 mil. (2022)	2.95 mil. (2025)	10.4 mil. (2025)
Densitate	78 loc/km ²	74 loc/km ²	104 loc/km ²	126 loc/km ²
Nivele de UAT	II nivele	III nivele	II nivele	II nivele
Nivel III	-	24 oblastiuri 2 orașe cu statut special	-	-
Nivel II	32 raioane, 2 municipii 2 UAT autonome	136 raioane	10 provincii (marzer) 1 statut special - Yerevan	66 raioane 11 orașe 1 UAT autonomă
Nivel I	895 localități Înainte de amalga. (2023) 300 Obiectiv stabilit *După amalgamare	11250 localități Înainte de amalga. (2014) 1469 După amalgamare (2024)	908 comunități Înainte de amalga. (2015) 79 După amalaga. (2022)	1606 ¹ localități Înainte de amalga. (2019) 685 După amalaga. (2024)
Etapa (I) Amalgamare Voluntară	2023-2026	2014-2020	2015-2018	I. 2009 separat II. 2014 separat
Etapa (II) Amalgamare Normativă (obligatorie)	2026	2020	2018-2022	2024

¹ ABMA.gov.az. Despre alegerile municipale în Azerbaidjan. [Online]: https://abma.gov.az/en/about-us?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 19.04.2026)

În Ucraina, reforma descentralizării din 2015 a creat peste 1.469 de hromade prin amalgamarea voluntară a comunităților, transferând competențe și resurse locale. Procesul s-a finalizat în mare parte până în 2020, reducând raioanele de la 490 la 136¹.

Reforma teritorial-administrativă din Ucraina adoptată în anul 2020 reprezintă etapa culminantă a unui amplu proces inițiat după 2014, fiind anunțate următoarele obiective majore ale reformei: *consolidarea autonomiei locale, eficientizarea administrării teritoriale, reducerea fragmentării unităților administrative, crearea unor unități teritoriale capabile financiar și instituțional, alinierea la standardele europene (ex. Carta Europeană a Autonomiei Locale)*. Reforma a avut trei dimensiuni interdependente: (1) reorganizarea administrativ-teritorială, (2) reforma administrației publice locale, (3) descentralizarea fiscală și a competențelor.

Constituția Ucrainei (1996) stabilește structura administrativ-teritorială (art.133), iar reforma din 2020 nu a presupus o modificare radicală a Constituției (chiar dacă proiecte în acest sens au existat), ci a fost realizată preponderent prin adoptări de legi organice și hotărâri ale parlamentului, în limitele cadrului constituțional existent. Pachetul legislativ etapizat (adoptat în perioada 2015-2020) a presupus următoarele:

I. *Legea privind asocierea voluntară a comunităților teritoriale (2015)* a introdus principiul comasării voluntare și a permis crearea *hromadelor* (unităților teritoriale consolidate)²;

II. *Legea privind autoguvernanța locală* actualizată a stabilit competențele autorităților locale și a garantat autonomia financiară³;

III. *Actele Cabinetului de Miniștri (2020)* a stabilit formarea rețelei finale de hromade și delimitarea teritorială completă a țării în comunități^{4,5,6};

IV. *Hotărârea Radei Supreme asupra formării și lichidării raioanelor* a reorganizat nivelul administrativ intermediar (raioanele) și a reprezentat actul central al reformei⁷.

Astfel în redistribuirea competențelor, nivelul central stabilește politicile naționale, raioanele au funcții coordonatoare limitate, iar *hromadele* se ocupă de serviciile publice directe, fiindu-le consolidat rolul ca unul fundamental al administrației locale.

Platforma DIIA⁸, lansată în 2020, reprezintă un exemplu de transformare digitală accelerată, bazată pe **conceptul „statului în smartphone” prin digitalizarea integrată a interacțiunilor cetățean-stat**. Aceasta integrează o gamă largă de servicii publice într-o aplicație mobilă iar un element distinctiv al modelului DIIA este recunoașterea legală deplină a documentelor digitale (precum buletinul sau permisul de conducere), ceea ce reduce semnificativ necesitatea interacțiunii fizice cu instituțiile statului. În plus, platforma permite *accesul rapid la servicii administrative, la documente digitale oficiale* (pașaport, permis de conducere, certificat de naștere etc.), *servicii pentru business* (înregistrare afaceri, certificate), *efectuarea de plăți și integrarea cu registrele statului și semnătura electronică*. Un aspect esențial este rolul DIIA utilizată pentru: *distribuirea ajutoarelor*

¹ Report OECD: Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance, 2022. [Online]: https://www.oecd.org/en/publications/rebuilding-ukraine-by-reinforcing-regional-and-municipal-governance_63a6b479-en.html (vizualizat la 19.04.2026).

² Legea Ucrainei privind fuziunea voluntară a comunităților teritoriale, nr. 157-VIII din 05.02. 2015. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (vizualizat la 22.04.2026).

³ Legea Ucrainei privind autoguvernanța locală, nr.280/97-BP din 21.05.1997. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (vizualizat la 22.04.2026).

⁴ Rezoluția CMU nr. 710-r — nr. 732-r din 12 iunie 2020 (23-24 rezoluții): privind determinarea centrelor administrative și aprobarea teritoriilor comunităților teritoriale din regiunea [nume]. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2020-%D1%80#Text> (vizualizat la 22.04.2026). *Aceleste acte au stabilit componența reziduală a comunității, care acoperea teritoriul aproape întregii țări.

⁵ Rezoluția CMU nr. 996-r din 12 august 2020. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2020-%D1%80#Text> (vizualizat la 22.04.2026). *A efectuat ajustări la legea nr.728 (în special, includerea Zokolivska hromada în Zhashkivska, regiunea Cherkasy), fixând în final numărul la 1.469 de comunități.

⁶ Rezoluția CMU nr. 34 din 24 ianuarie 2020: privind modificările aduse Metodologiei de formare a comunităților teritoriale capabile. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text> (vizualizat la 22.04.2026). Aceasta a actualizat criteriile de specificitate, care au devenit baza pentru cartografierea finală.

⁷ Hotărârea Radei Supreme a Ucrainei asupra formării și lichidării raioanelor, nr.807-IX din 17.07.2020. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (vizualizat la 22.04.2026).

⁸ Pagina oficială DIIA (pe lângă Guvernul Ucrainei): <https://diia.gov.ua/>

sociale, gestionarea serviciilor pentru persoanele pe categorii, și comunicarea rapidă între autorități și cetățeni. La etapa actuală, Ucraina dezvoltă un agent AI atașat platformei – DIIA.AI. Cu toate acestea, modelul prezintă și riscuri, în special legate de securitatea cibernetică și dependența de infrastructura digitală.

Modelul ucrainean, centrat pe aplicația DIIA, este recunoscut la nivel internațional pentru viteza disruptivă de implementare și pentru capacitatea sa de a funcționa în condiții de criză majoră. Ucraina este unul dintre pionierii mondiali ai digitalizării administrației publice, fiind printre primele state care au acordat documentelor digitale o echivalare legală cu documentele fizice și aceeași valoare juridică. Un echivalent moldovenesc al acestei platforme este în proces de dezvoltare și în Republica Moldova - **platforma EVO** reflectă o abordare mai graduală, dar la fel orientată spre integrare instituțională și aliniere la standardele europene de guvernare digitală.

DIIA și EVO sunt platforme digitale guvernamentale similare, dar adaptate contextelor naționale. DIIA (Ucraina) este o aplicație matură de e-guvernare lansată în 2020, în timp ce EVO (Moldova) este ghișeu unic digital lansat în 2026, inspirat direct din modelul DIIA¹. Platforma EVO reprezintă o etapă recentă în evoluția e-guvernării, construită pe infrastructura digitală dezvoltată anterior (ex. *servicii electronice, semnătură digitală, interoperabilitate*). EVO are obiectiv de a deveni un punct unic de acces la servicii publice, dar astăzi ea este considerată platformă națională de achiziții publice. În timp ce DIIA oferă acces la 130 servicii publice, EVO centralizează 620 de servicii publice, dintre care 396 sunt disponibile online². În 2024, aplicația EVO a câștigat premiul „Public Sector Digital Transformation” la Emerging Europe Awards. Reiterăm că majoritatea măsurilor privind digitalizarea în Moldova, sunt agresiv finanțate și promovate de donatori externi și entități străine.

În **Armenia**, între 2015-2022, s-au realizat cinci etape de unificare teritorială, comasând **908 comunități în 79** de unități administrative mai mari (deși alte surse sugerează că au fost consolidate de la 914 la 70 de comunități³). Reforma a vizat consolidarea resurselor în comunități rurale și urbane, excluzând minoritățile etnice⁴. Această inițiativă a avut ca scop aceleași obiective declarative: *consolidarea autonomiei locale, îmbunătățirea furnizării de servicii și îmbunătățirea capacităților financiare ale municipalităților*.⁵ Între 2015 și septembrie 2022, Republica Armenia a implementat o Reformă Teritorială și Administrativă (TARA) în 5 etape, care a consolidat **908 foste comunități (municipalități) în 79 de unități administrative teritoriale extinse**. Într-un raport de analiză a fost constatat că potrivit respondenților „serviciile în zonele rurale s-au îmbunătățit mai puțin în comparație cu serviciile similare din zonele urbane”⁶, ceea ce ne susține ipoteza că **o amalgamare agresivă creează mai curând premise pentru urbanizare, și nu pentru dezvoltarea localităților mici**. Însă, spre deosebire de Moldova, în Armenia nu a avut loc o recentralizare prin transfer de competențe de la consiliile locale privind responsabilitățile de educație și alte sectoare către puncte controlate de centru, ci s-au menținut aceleași competențe mărinz doar arealul geografic de acțiune. Dar, ca și în alte studii de caz, *digitalizarea serviciilor publice* a fost unul dintre pilonii centrali ai reformei - au fost create servicii de tip „ghișeu unic” a comunităților reformate și au început să utilizeze sisteme informatice sub lozinca eficientizării. Ca rezultat raportat al procesului de „consolidare a localităților”, pe de o parte – s-au redus 1531 poziții administrative,

¹ Pagina oficială EVO (pe lângă Guvernul Republicii Moldova): <https://evo.gov.md/acasa>

² Agenția de Guvernare Electronică. Comunicat de presă. [Online]: <https://egov.md/ro/node/41043> (vizualizat la 20.04.2026)

³ Report: Country-wide Representative Survey on Public Perception of the Territorial and Administrative Reform in Armenia (TARA): Analysis of Results, implemented by Avenue Consulting Group LLC, and International Market Research LLC, Yerevan, 2004. [Online]: https://api.mtad.am/storage/pages/files/2024/09/pdf/03_11-52-sc759-66d6c054ecbf8.pdf?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 20.04.2026)

⁴ ENVREPORT: Enlargement of Communities: Problems and Challenges, articol de Hasmik Baleyn, publicat la 11.10.2022. [Online]: <https://envreport.com/law-society/enlargement-of-communities-problems-and-challenges/> (vizualizat la 19.04.2026)

⁵ Ibidem.

⁶ Report: Country-wide Representative Survey on Public Perception of the Territorial and Administrative Reform in Armenia (TARA): Analysis of Results, implemented by Avenue Consulting Group LLC, and International Market Research LLC, Yerevan, 2004. Pg.38. [Online]: https://api.mtad.am/storage/pages/files/2024/09/pdf/03_11-52-sc759-66d6c054ecbf8.pdf?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 20.04.2026)

dar apoi s-au angajat 2266 persoane în structurile noi¹, ceea ce presupune că noua formulă nu reduce din costurile administrative.

Georgia a introdus reforme locale în 2018, extinzând competențele și alegerile directe pentru primari, dar fără amalgamări majore recente de localități. Într-un raport al CSF EAP, cu referință la Georgia se menționează următoarele: „Cu implicarea activă a UE, SIGMA și USAID, Guvernul a adoptat documentele principale pentru reforma administrației publice: strategia managementului public, documente de politici și planuri de acțiune, legea privind serviciul de stat, diverse proceduri și manuale. Faza activă de implementare a reformei serviciului public va începe în 2017, dar înainte agențiile de stat și municipalitățile vor trebui să desfășoare lucrări pregătitoare serioase: studiu și analiză, adoptarea reglementărilor, instruirea funcționarilor.”²

Numărul municipalităților din **Albania** a fost redus de la 373 la 61 în 2015³. Procesul de descentralizare a început în anul 2000 odată cu adoptarea „Strategiei de descentralizare”. Aceasta din urmă a stabilit o nouă structură teritorială bazată pe regiuni, municipalități și comune, desființând astfel districtele. Procesul de descentralizare a fost dezvoltat în continuare între 2000 și 2007, cel mai recent pas fiind adoptarea „Strategiei transversale de dezvoltare regională”, aprobată în 2007. „De-a lungul anilor, guvernul central a transferat mai multe competențe și responsabilități către unitățile administrației publice locale (UGL), cum ar fi alimentarea cu apă și canalizarea, asistența medicală primară, învățământul preuniversitar, centrele sociale etc.”⁴ Reforma mai mult avea tentă fiscală, pentru că o dată cu transferul de responsabilități către locale, întrucât bugetul local ar depinde deja mai mult de taxele colectate local, s-a permis modificarea acestora o dată cu lichidarea primăriilor (*venitul de la taxe locale au crescut de 3 ori*)⁵, per ansamblu unitățile administrației publice locale din Albania au dreptul la autonomie fiscală, cu condiția să își facă publice conturile financiare⁶. În 2014, Guvernul a propus o nouă schemă administrativă care a fost implementată în iunie 2015, cu alegeri locale în urma consultării publice. Reformele au dus la desființarea comunelor și reducerea numărului de municipalități de la 375 de municipalități și comune la 61 de municipalități⁷.

Danemarca în 2007, a redus numărul de UAT municipale de la 271 la 98 și de la 13 județe la 5 regiuni. Însă această reformă nu a fost strict teritorială (precum cea din Armenia), ci și o reformă a administrării publice, urmând modelul „centralizare strategică cu descentralizare operațională”. Cu alte cuvinte, serviciile sociale și managementul infrastructurii de educație a rămas la municipalități, iar responsabilitățile privind sănătatea au fost centralizate (transfer la regiune, care este dependentă de centru). Reforma s-a concentrat pe „îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală acută” și a fost cunoscută ca „centralizarea spitalelor”, astfel numărul de spitale s-a redus de la 40 la aproximativ 21, cu noi secții de asistență medicală de urgență⁸. Pe de o parte, deciziile privind

¹ ENVREPORT: Enlargement of Communities: Problems and Challenges, articol de Hasmik Baleyn, publicat la 11.10.2022. [Online]: <https://envreport.com/law-society/enlargement-of-communities-problems-and-challenges/> (vizualizat la 20.04.2026)

² Report: Public Administration and Local Governments Reforms in Eastern Partnership Countries, prepared by Subgroup on Local Government and Public Administration reform of the Working Group 1 of the CSF EAP. Donors: EU, National Endowment for Democracy and Czech Ministry of Foreign Affairs. [Online]: <https://www.ald-europe.eu/wp-content/uploads/2024/07/163-policy-paper-par.pdf> (vizualizat la 20.04.2026)

³ European Committee of the Regions: Albania [Online]: <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Albania.aspx> (vizualizat la 20.04.2026)

⁴ Brahimi, F., Stafa, E., & Frroku, M. (2016). The New Territorial Reform And The Need To Revise The Intergovernmental Fiscal Transfers. Risk Of Economic Growth, Challenges Of Local Policies And European Integration. In *Proceedings Of The Seventh International Conference For Risk* (pp. 49-66).

⁵ Ibidem.

⁶ Legea privind organizarea și funcționarea administrației publice locale din Republica Albania, nr.8652 din 31.07.2000.

⁷ Legea privind diviziunea teritorială și administrativă a unităților administrației publice locale din Republica Albania, nr.115 din 31.07.2014, cu revizuirea Legii privind diviziunea administrativă și teritorială a unităților administrației publice locale din Republica Albania, nr.8653 din 31.07.2000.

⁸ Christiansen, T., & Vrangbæk, K. (2018). Hospital centralization and performance in Denmark—Ten years on. *Health Policy*, 122(4), 321-328. [Online]: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0168851017303500> (vizualizat la 20.04.2026)

restructurarea și amplasarea geografică a spitalelor se prezintă a fi democratice, productivitatea spitalelor a fost prezentată a fi îmbunătățită cu 2% pe an, suportând costuri stabile; pe de altă parte, se critică faptul că oamenii din zonele îndepărtate se simt lăsați în urmă, iar distanța mai mare dintre om și spital („*pentru mulți oameni, închiderea spitalelor locale a însemnat că acum aveau o distanță mai mare până la serviciile spitalicești de acutizare*”¹), nu permite realizarea intervenției de urgență cu succes, presiunea per lucrător medical fiind concomitent mai mare. Susținătorii centralizării au făcut referință la potențiale fuziuni din sectorul privat, iar poziția oficială a Asociației Medicilor a fost de a susține centralizarea. Inițial, au existat proteste în unele comunități locale, apoi populația a acceptat retorica despre „câștigul calității prin sacrificarea proximității”, întrucât mass-media a relatat exemple precum că indivizii preferă cel mai bun tratament în cazuri grave, indiferent de distanță.

A se nota că, în timp ce Danemarca sacrifică distanța geografică între om și asistența medicală prin implementarea reformei de centralizare în sistemul medical, aceasta a menținut cote înalte de asistență externă. În 2010, a oferit 0,9% din venitul național brut ca asistență externă – circa 2,8 miliarde dolari prin asistență oficială pentru dezvoltare. În perioada 2005-2010, Danemarca și-a menținut statutul de una dintre puținele națiuni din lume care a atins sau a depășit obiectivul ONU de a oferi cel puțin 0,7% din venitul național brut (VNB) pentru asistență oficială pentru dezvoltare (AOD), cu un puternic accent pus pe Africa². Cu alte cuvinte, putem oare înțelege că nu au fost direcționate resurse financiare existente pentru a menține câteva spitalele locale, ci s-a decis închiderea acestora concomitent cu redirecționarea resurselor către extern?

În **Finlanda**, între 2007 și 2015, numărul de comunități locale s-a redus **de la 432 la 309**³ (2026). Reformele structurale s-au concentrat mai mult pe serviciile de asistență socială și sănătate și mai puțin pe serviciile de educație⁴. Reforma a fost cunoscută sub acronimul PARAS („*Projektin kunnien ja palveluiden rakenneuudistukseksi*” trad. „Proiectul pentru restructurarea municipalităților și serviciilor”), și la fel ca în Danemarca, a planat ideea de a transfera serviciile de sănătate către unități regionale mai mari, însă fără transfer centralizat. O reformă ulterioară în 2023, cunoscută ca SOTE („*sosiaali- ja terveydenhuolto*” trad. „servicii sociale și de sănătate”), a preluat sănătatea și asistența socială de la municipalități, și a mutat-o la 21 de „*wellbeing services counties*” acest transfer de competențe explicându-se expres prin comunicatul de presă a Guvernului în 2021: „*în total, în Finlanda vor fi înființate 21 de comitate cu servicii de bunăstare, cărora li se vor încredința sarcini legate de servicii de sănătate, sociale și de salvare, care sunt în prezent responsabilitatea municipalităților și a autorităților municipale comune.*”⁵ Ministerele (Finanțe, Interne, Afacerilor Sociale și Sănătatea) își creează consilii consultative specializate pentru aceste „servicii” și aprobă investițiile după raportări, iar județele devin responsabile de implementare aliniindu-se la obiectivele ce li se înaintază. În esență, este o structură de tip “management centralizat cu implementare regională”, unde județele gestionează serviciile, dar sunt puternic ghidate, monitorizate și condiționate de guvernul central prin obiective, consilii consultative și control al investițiilor.

Aceasta este o abordare similară mișcării preconizate în Moldova cu „punctele de deservire” care vor prelua responsabilitățile de la consiliile raionale.

¹ Ibidem.

² Nordic.info: An overview of Danish International development aid, 1960-2010. With danmarkshistorien.dk backed by Aarhus University. ISSN 2597-016X [Online]: <https://nordics.info/show/artikel/danish-development-aid> (vizualizat la 20.04.2026)

³ EU: Finalnda – prezentare generală. [Online]: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/finland_ro (vizualizat la 20.04.2026)

⁴ Meklin, P., & Pekola-Sjöblom, M. (2013). The reform to restructure municipalities and services in Finland: A research perspective. *Evaluation Research Programme ARTTU Studies*, (23). [Online]: https://www.academia.edu/5018060/The_Reform_to_Restructure_Municipalities_and_Services_in_Finland (vizualizat la 20.04.2026)

⁵ Press Release nr. 182/2021 from Finish Government / Ministry of Finance, Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of Interior on: Government proposal for health and social services reform and related legislation adopted by Parliament, published on 24.06.2021. [Online]: https://valtioneuvosto.fi/en/-/1271139/government-proposal-for-health-and-social-services-reform-and-related-legislation-adopted-by-parliament?_cf_chl_tk=2k9CZDZBpBENK9RCbKuwAxiH.9wQuHo5ZyPrtKR5H0c-1776685820-1.0.1.1-KNakDAPS4JchBEdm7BDE4twronBW.4pOV3gsH7.2Anw (vizualizat la 20.04.2026)

În **Elveția**, din 2000 până în 2025, numărul de municipalități s-a redus **de la 3.021 la 2.121**.¹

În **Grecia**, în 2011, **de la 1.034 la 325** UAT-uri:

Reforma I: Reforma *Kapodistrias* (1997) a redus numărul de UAT-uri **de la 5755 la 1034**;

Reforma II: Reforma *Kallikratis* (2011) a redus din nou numărul de UAT-uri **de la 1034 la 325**. „*Noua reformă Kallikrates, adoptată sub presiunea Uniunii Europene și a Fondului Monetar Internațional din cauza crizei economice, a urmărit reducerea cheltuielilor publice și crearea unui stat mai suplu.*”² Reformele noului guvern au avut ca scop desființarea municipalităților mici, care fuseseră private de fonduri și lăsate incapabile să-și îndeplinească sarcinile, și să reducă cheltuielile publice așa cum „*în mod semnificativ, acestea au fost și condiții prealabile pentru primirea de fonduri de către Grecia de la Troică – adică de la FMI, UE și Banca Centrală Europeană.*”³ Însă principala inovație a reformei Kallikratis a fost desființarea celor 54 de prefecturi locale și înființarea în locul lor, a regiunilor ca nivel „intermediar” de guvern între municipalități și stat (ca entități juridice teritoriale autonome, formând diviziunea superioară a administrației locale), dar deja cu principalele sarcini de a implementa politicile europene și proiectele (internaționale) de dezvoltare regională. Vârsta minimă pentru a fi ales, de asemenea a fost micșorată la 18 ani pentru un consilier, și la 21 pentru primari, pentru a împânzi sistemul cu tineri. Mai mult decât atât, *dreptul de vot și de a candida pentru funcțiile de consilieri municipali și viceprimari a fost extins și la imigranții legali*, cu scopul de a promova integrarea acestora în comunitățile locale⁴, fiecărei municipalități fiindu-i solicitată crearea unui „consiliu responsabil pentru integrarea migranților”, dar la scurt timp în 2013, măsura a fost anulată de Consiliul de Stat a Greciei, hotărând că acordarea acestor drepturi imigranților non-UE este neconstituțională, invocând art.55 din Constituția Greciei (care limitează eligibilitatea la cetățenii greci) și principiul suveranității naționale⁵.

Din 2024, **Azerbaidjan**, se află prin lege⁶, în procesul de comasare forțată a municipalităților cu sub 3.000 locuitori sau 1.000 gospodării, amendând legile pentru fuziuni bazate pe criterii socio-economice⁷.

Practica combinării municipalităților nu este nouă pentru Azerbaidjan: combinările în masă au avut loc de două ori de la independență. Prima măsură de combinări a fost lansată în 2009. Legile privind crearea de noi municipalități prin combinarea municipalităților în Republica Azerbaidjan din 29 mai 2009⁸ și crearea de noi municipalități prin combinarea municipalităților în Republica Autonomă Nakhchivan din 19 iunie 2009⁹ au redus numărul municipalităților cu 38%, **de la 2.757 la 1.718**. La acea vreme, legislația prevedea combinări voluntare a municipalităților, însă procesul se

¹ Swissinfo.ch: Swiss cantons and municipalities, article published on 07.03.2025. [Online]: https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-politics/cantons-and-municipalities/29289028?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 20.04.2026)

² Kalimeri, V. (2018). The Kallikrates vs the Kapodistrias reforms in Greece: a story of moderate success. *Politics in Central Europe*, 14(1), 65-76. [Online]: <https://reference-global.com/download/article/10.2478/pce-2018-0003.pdf> (vizualizat la 20.04.2026)

³ Ibidem, pg.69.

⁴ Legea Greciei privind cetățenia greacă și participarea politică a imigranților expatriați și rezidenți legali și alte contexte, nr.3838 din 24.03.2010. [Online]: https://www.ypes.gr/UserFiles/24e0c302-6021-4a6b-b7e4-8259e281e5f3/N_3838_1.pdf (vizualizat la 20.04.2026)

⁵ Decizia 460/2013 a Plenarei Consiliului de Stat al Greciei, care au declarat neconstituționale unele prevederi ale Legii 3838/2010. [Online]: https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/StE-2013_460.pdf (vizualizat la 20.04.2026)

⁶ Legea nr.1128-VIQD din 05.04.2024 privind modificarea Legii Republicii Azerbaidjan privind activitățile comune, consolidarea, departamentarea și lichidarea municipalităților. [Online]: <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=158437> (vizualizat la 20.04.2026)

⁷ Baku Research Institute: Failure to Devolve: Azerbaijan avoids promised devolution of power to municipalities by merging them instead, articol de Samir Aliyev, publicat la 06.12.2024. [Online]: <https://bakuresearchinstitute.org/en/failure-to-devolve-azerbaijan-avoids-promised-devolution-of-power-to-municipalities-by-merging-them-instead/> (vizualizat la 19.04.2026)

⁸ Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților, nr.826-IIIQ din 29.05.2009. [Online]: <https://e-qanun.az/framework/18154> (vizualizat la 19.04.2026)

⁹ Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților în Republica Autonomă Nahicevan, nr.839-IIIQ din 19.06.2009. [Online]: <https://e-qanun.az/framework/18173> (vizualizat la 19.04.2026)

desfășura pe cale administrativă. Ca urmare a sarcinilor neoficiale atribuite municipalităților, acestea au organizat în mod voluntar ședințe și au decis să combine. Dacă înainte de combinări 46% dintre municipalități aveau o populație mai mică de 1.000 de locuitori, ponderea acestora a scăzut la 18,3%¹. A doua fuziune a avut loc în 2014 prin *Legea privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților în Republica Azerbaidjan*² numărul total de UAT a fost **reduc la 1.606**. Mecanismul legal voluntar anterior a fost aplicat și celei de-a doua fuziuni. Apoi, în 2024 parlamentul a aprobat fuziunea UAT-urilor, astfel, de această dată în mod normativ și radical, numărul de municipalități a fost **reduc la 685**.

Principalele argumente din discuțiile parlamentare din Azerbaidjan pentru a porni a III-a etapă de fuziune din 2024 (de data aceasta forțată), au fost foarte similare cu cele invocate de reprezentanții executivului Republicii Moldova: acestea au vizat *dimensiunea municipalităților, capacitatea lor financiară slabă, dependența lor de bugetul de stat și exemple de fuziuni municipale de succes* în întreaga lume.

A se nota că în 2014, a crescut venitul bugetului local, prin majorarea impozitelor pe proprietatea privată (de circa 5 ori). Însă cotele de impozit propriu-zis nu au fost modificate (acestea au rămas 0,1%-0,4% așa cum prevedea Cod Fiscal, art.198)³, manevra a fost de a organiza o **reformă de reevaluare a proprietăților imobile și automat de a majora taxele pe locuințe** – cu argumentul de a „îmbunătăți capacitățile financiare locale. **Exact același lucru s-a întâmplat în Moldova** prin recesământul locuințelor desfășurat în 2024 cu ulterioara majorare a impozitului pe proprietatea privată prin reevaluare în vigoare din 2026⁴.

În **România** recent (2026), ajustările fiscale au majorat impozitele pe proprietate prin alinierea la valoarea de piață, pentru a crește veniturile locale de la 0,55% la media UE de 1,85% din PIB. „*Trecerea la impozitarea la valoarea de piață este prevăzută, cel mai probabil, de la 1 ianuarie 2027. Totodată, sunt eliminate o serie de scutiri și reduceri acordate anterior în funcție de vechimea clădirilor sau tipul acestora, ceea ce poate duce, în unele cazuri, la creșteri ale impozitului peste media estimată de 70–80%.*”⁵

Turcia implementează din 2026, o reformă semnificativă a impozitului pe proprietate prin actualizarea bazei valorice cadastrale și recalcularea obligatorie pentru perioada 2026-2029, care duce la creșteri substanțiale ale facturilor fără modificarea ratelor nominale de impozitare, menționând totuși că „*valorile impozitului pe clădiri și pe teren calculate pentru anul 2026 nu pot depăși de două ori valorile impozitului pe anul 2025*”.⁶

Dacă în Azerbaidjan nu s-a modificat cota de impozitare iar în Moldova se dorește a elimina plafonul minim⁷ (pentru a permite reducerea taxei după reevaluare), în România a fost majorată cota pentru a corespunde „standartelor”. Dacă această dinamică internațională continuă, atunci Moldova

¹ Opinion on the current state of local authorities in Azerbaijan. NGO Alliance for the Development of Municipalities, Baku, 2011. Via baruresearchinstitute.org article by Samir Aliyev. [Online]:

<https://bakuresearchinstitute.org/en/failure-to-devolve-azerbaijan-avoids-promised-devolution-of-power-to-municipalities-by-merging-them-instead/> (vizualizat la 20.04.2026)

² Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților, nr.977-IVQ din 30.05.2014. [Online]: <https://e-ganun.az/framework/28084> (vizualizat la 19.04.2026)

³ Codul Fiscal al Republicii Azerbaidjan nr.905-IQ din 11.07.2000 (art.198 Cotele impozitare) [Online]: <https://e-ganun.az/framework/46948> (vizualizat la 19.04.2026)

⁴ Moldova1: Majorarea impozitului imobiliar va consolida bugetele locale: „Noi ne aflăm acum într-un paradis fiscal”, publicat la 02.02.2026. [Online]: <https://moldova1.md/p/67861/majorarea-impozitului-imobiliar-va-consolida-bugetele-locale-noi-ne-aflam-acum-intr-un-paradis-fiscal-> (vizualizat la 20.04.2026)

⁵ Articol Moldpres. Guvernul României explică majorarea impozitelor pe proprietate: venituri mai mari pentru bugetele locale și aliniere la angajamentele europene, publicat la 11.01.2026. [Online]: <https://www.moldpres.md/rom/externe/guvernul-romaniei-explica-majorarea-impozitelor-pe-proprietate-venituri-mai-mari-pentru-bugetele-locale-si-aliniere-la-angajamentele-europene> (vizualizat la 19.04.2026)

⁶ Articol asylegal.com. Introduction of an Upper Cap on Property Tax Values. Cu referință la Legea Proprietății nr.1319, din Turcia. [Online]: <https://www.asylegal.com/2025-tax-amendments-turkey-law-7566/> (vizualizat la 19.04.2026)

⁷ Articol bani.md. Lovitură pentru proprietari. Dispare plafonul minim la impozite, publicat de Ursu Victor la 22.04.2026. [Online]: <https://bani.md/lovitura-pentru-proprietari-dispare-plafonul-minim-la-impozite-gavrilita-analizam-limite-de-sus-anti-abuz/> (vizualizat la 23.04.2026)

ar putea ajunge în situația de a fi obligată să ridice taxele și la o cotă mai mare, și la o valoare de piață mai mare – ceea ce ar însemna, în termeni populari, colapsul clasei de mijloc.

Tabel 4. Analiza comparativă a tipurilor de reformă APL

Țară	Tip reformă	Esență	Model
Danemarca	structural + funcțional profund	comasare + redistribuire de competențe	local puternic + centru strategic
Armenia	structural (teritorial)	comasare fără schimbări majore de competențe	local consolidat, dar limitat
Moldova	funcțional (parțial)	redistribuire de atribuții către centru	centru dominant (recentralizare)
Azerbaidjan	formală	reforme minime, control central ridicat	centralizare administrativă
Ucraina	structural + decentralizare	amalgamare + transfer fiscal și administrativ	local puternic în formare
Grecia	structural + funcțional moderat	comasare + clarificare de competențe	hibrid (dominarea centrului dar și întărirea localului)
Finlanda	funcțional + sectorial	reorganizare servicii	regionalizare funcțională + local puternic
Albania	structural + funcțional moderat	comasare masivă	local parțial întărit

- Unele cresc puterea locală (Danemarca, Ucraina)
- Unele cresc puterea centrală (Moldova, Azerbaidjan)
- Unele cresc capacitatea (geografică și distanța între om și autoritate) fără putere (Armenia)

Finanțarea externă a reformelor APL

Se cunoaște public că „Idea fuzionării unităților administrației publice municipale din Azerbaidjan a fost lansată pentru prima dată în 2007 de către experți de la Centrul pentru Sprijinirea Inițiativelor Economice, reprezentând sectorul societății civile. Ca urmare a măsurilor de advocacy desfășurate în perioada 2007-2009, guvernul a făcut acest pas în 2009.”¹ Iar la o cercetare simplă, putem afla că donatorii principali ai „Centrului pentru Sprijinirea Inițiativelor Economice din Azerbaidjan” în perioada 2005-2010 au fost UNDP, Comisia Europeană, Banca Mondială, USAID, Open Society, programe Soros etc. În Georgia, UE, USAID și alți donatori au promovat o reformă a administrației publice.

Reforma din Armenia a fost susținută de parteneri internaționali, inclusiv GIZ (Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare) și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

În Grecia, entități financiare mari precum Fondul Mondial Internațional și Banca Europeană Centrală, dar și instituții ale UE, nu doar că au dictat întreaga arhitectură a reformei administrației publice, ci și au forțat statul să le inițieze, indicând astfel că „semința” reformei este străină și nu izvorâtă din necesitatea (cererea) națională.

Donatorii globali principali care au finanțat direct sau indirect reformele APL în toate țările sunt: **Banca Mondială, UNDP, UE și Consiliul Europei** (prin programe de guvernare locală). **Agențiile europene de dezvoltare**, foarte active în promovarea și finanțarea acestor reforme în statele din Europa de Est sunt **GIZ** (Germania), **USAID, SIDA** (Suedia), **NORAD** (Norvegia), **Swiss Agency of Development and Cooperation**. În Danemarca și Finlanda, fiind cazuri mai diferite (Europa de Vest), implicare activă în comasarea UAT-urilor a avut-o OECD, iar Grecia a fost public și deshis „strivită” de condițiile de creditare. Reformele din Europa de Est și Caucaz (Moldova, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan și Albania) sunt puternic influențate de un ecosistem de donatori, reprezentând modele finanțate agresiv din extern.

8. Concluzii

Prin analiza propunerilor privind consolidarea UAT-urilor din Moldova, și reformele similare realizate în alte state, observăm mai multe fenomene:

¹ Ibidem.

- (a) Câteva state din Europa de Est au programe izbitor de similare ca abordare tehnică.
- (b) Ideea de amalgamare a fost rezultatul unui lobby inițiat/suștinut masiv de sectorul ONG cu finanțare externă puternică în acest sens, uneori chiar lobby direct de la donatori.
- (c) Pentru implementarea măsurilor, statele s-au creditat masiv, iar condițiile creditelor au adâncit obligațiile statelor.
- (d) Fiecare nouă obligație, a presupun **un alt nou credit** pentru componente soft (nu de infrastructură), ceea ce a adâncit gaura datoriiilor de stat și a obligațiilor contractuale față de entitățile străine.
- (e) În toate cazurile, distanța între cetățean și agentul statului (primar) – s-a îndepărtat.
- (f) În câteva state, a avut loc și o centralizare funcțională, oferind politicului o influență mai mare.
- (g) În unele state, impozitul pentru proprietatea privată a crescut cu scopul de a mări bugetul local, ceea ce înseamnă că presiunea pe cetățean a crescut exponențial.
- (h) În nici una dintre state, cultura și educația - nu au avut rol notabil în investiții sau/și reglementare.

Putem presupune astfel, că reforma de amalgamare inițiată în Moldova este o schemă copy-paste, cu rădăcini străine, și forțată asupra sistemului național prin entități internaționale. Urmărirea oarbă a indicațiilor externe într-o reformă fundamentală precum reforma administrației publice locale, este o formă de cedare a suveranității, a trădării de patrie și a nimicirii statului în termen îndelungat.

Considerăm această reformă un proiect extern, întrucât peste jumătate dintre acțiunile guvernului de reformare a administrației sale interne sunt susținute (coordonate) prin finanțări externe (de entități străine).

Reforma administrației publice locale „de sus” prin **copierea mecanică a recomandărilor externe** și preluarea experienței străine în detrimentul specificului local, precum și **centralizarea** resurselor bugetare și a puterii de intervenție a puterii centrale - **amplifică consecințele negative asupra localităților** și reprezintă un **pericol atât pentru securitatea națională, cât și pentru dezvoltare per ansamblu**. Toate acțiunile din orice strategie de reformă a administrației publice, trebuie să fie **finanțate în exclusivitate din bugetul de stat**, prin proiecte care **nu** au coordonare, participare, consultare sau vreo altă formă de implicare din partea „partenerilor externi” inclusiv prin organizații non-guvernamentale care pretind a deține capacități să susțină guvernul.

Moldova se mișcă în direcția opusă ca Georgia, în timp ce în Georgia s-au extins competențele UAT-urilor (*mai multe competențe la local - decentralizare*), în Moldova acestea se extind doar teritorial, iar atribuțiile privind educația, sănătatea și asistența socială este trecută de la nivel local către ministere (*transfer de competențe de la local la central – centralizare*), locală rămânând doar executarea prin hiper-digitalizare (CUPS).

Atât reforma administrativ-teritorială din Republica Moldova, cât și cea din Ucraina, a fost implementată în II etape: amalgamare voluntară și ulterior normativă (obligatorie), restructurarea autorităților publice locale fiind efectuată într-un final în ambele cazuri prin amalgamarea normativă decisă de autoritățile centrale. Ambele nu au efectuat modificări ale Constituției statelor, având la bază doar modificări legislative și decizii la nivel de Guvern, care pot fi revizuite ulterior în același mod. În ambele situații, și în Moldova și în Ucraina, obiectivul de bază este întrunirea unui număr mai mare de locuitori din gestiunea APL-urilor, pentru a fi eligibile pentru proiectele finanțate de UE, însă prin amalgamarea UAT-urilor au ca rezultat - îndepărtarea cetățenilor de instituțiile statului. Digitalizarea serviciilor publice în contextul reformei administrativ-teritoriale din Republica Moldova și Ucraina acoperă doar parțial necesitățile populației, fiind inutile pentru un sfert din populația ambelor state având coeficientul ridicat de îmbătrânire, și nepotrivite integral pentru populația locală întrucât nu susține dezvoltarea sectorului de educație, cultură, precum nici a celui de sănătate. Nici una dintre reforme nu acomodează posibilitatea de dezvoltare a capacităților de producție locală (ex: deschiderea fabricilor și a unităților de producere).

Analiza efectuată nu pledează în favoarea acestei reforme administrative, în întregul său ansamblu – nici strategic, nici structural, nici tehnic. Orice modificare în organizarea administrativ-teritorială, în metoda propusă, tinde să aducă impact negativ asupra identității și

esenței culturale a localităților. Nu se susține reorganizare a APL-urilor de nivelul II în 5 regiuni. Nu se susține nici organizarea acestora în 10 regiuni, cu suprapunerea funcțiilor cu Agențiile de Dezvoltare Regională. Practic, aceasta ar însemna o absorbție a Districtelor Raionale cu transformarea acestora în centre ideologice mai mari. Considerăm necesară menținerea structurii actuale.

Considerăm incorectă acceptarea normativă a asimetriei de competențe, funcții și resurse atribuite procentual. Asimetrice pot fi deciziile ajustate la specificul local, dar nicidecum funcțiile, competențele și modalitatea de repartizare a resurselor pentru APL-uri. **Toate UAT-urile de același nivel cad sub incidența unui cadru legislativ/normativ unic.** Altă abordare este o erezie juridică.

Nu admitem să se facă diferențe între UAT-urile amalgamate și cele neamalgamate. Prezența acestor diferențe, prin stimulente financiare, reglementări mecanice a atribuțiilor și prin alte aspecte, reprezintă o formă de manipulare, șantaj și presiune al APC-ului pentru obținerea unei centralizări operaționale.

Orice comasare, poate fi prevăzută în exclusivitate pentru localitățile mai mici de 1500 de locuitori pentru a atinge respectarea art.17, al.(2) din Legea 764/2001. Plafonul numărului minim de locuitori ai UAT amalgamate, trebuie redus de la 3000 la 1500 locuitori, conform art.17, al.(2) din Legea 764/2001, pentru a asigura uniformitatea legală, întrucât noul UAT format trebuie să corespundă acelorași prevederi legale ca orice alt UAT. Nu se admite a ridica cerințele minime la 5000 locuitori sau alte plafoane mai mari decât prevederea legală de 1500. Altfel, avem o contradicție între HG cu privire la aprobarea Metodologiei de amalgamare voluntară a UAT nr. 925/2023 Cap. II. p.5, al.2) și Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 764/2001, art.17, al.(2). Mai mult decât atât, al.(3) prevede că Parlamentul poate stabili formarea unei UAT de sine stătător cu un număr de locuitori mai mic. **Această prevedere este o soluție pe care Guvernul ar trebui să o utilizeze strategic, să investească într-un plan de industrializare și dezvoltare a satului moldovenesc în mod cizelat și nu să meargă în contrasens – reducerea UAT-urilor cu mărirea ariei de acoperire.**

Centralizarea cu deservirea distribuită este o **greșeală strategică**, care va duce la consecințe negative puternice pe termen lung.

Riscurile pentru stat constau în supraîncărcarea centrului și ridicarea vulnerabilității sistemului per ansamblu. Deciziile pot ignora specificul local și devin decuplate de realitatea locală, poate aplica soluții uniforme la probleme diferite, iar dacă centrul este capturat politic – *serviciile devin ideologizate în mod excesiv*, dacă acesta greșește strategic sau devine ineficient, întreaga rețea este afectată simultan. Nivelul local încetează să devină un amortizator.

Dezavantajele pentru localitate astfel sunt în mod direct – pierderea autonomiei reale. Autoritățile devin executanți, nu decidenți, nu pot adopta soluțiile la nevoile proprii ci doar se conformează digital și de facto politicii centrale. Aceasta va duce inevitabil la următoarea etapă - demotivarea administrației locale, care în timp va accelera stagnarea localităților. Dacă funcționarii locali nu mai dezvoltă competențe strategice și scade cultura managerială locală, se instalează mentalitatea „așteptăm indicații”, iar uniformitatea ignoră diferențele economice, demografice și potențialul specific de inovare locală etc. Localitatea încetează să își poată crea un model propriu de dezvoltare.

Când comunitatea nu decide asupra propriilor priorități și nu își gestionează resursele – scade implicarea civică și atașamentul față de administrația locală.

Situația din Ucraina ne-a demonstrat că orașele și ariile urbanizate sunt vulnerabile în fața situațiilor excepționale, cu caracter tehnogen sau chiar natural – cataclisme naturale, foamete sau alte calamități socio-economice neprevăzute. Astfel, un număr mare de locuitori per UAT pot mai ușor să fie supuse unor crize umanitare, iar localitățile mici și satele ecologice, deopotrivă sunt reziliente și pot face față mai ușor situațiilor de criză, fiind totodată și un loc de refugiu pentru oameni în situații de criză. Anume localitățile mici au nevoie de dezvoltare calitativă, și nu de extindere cantitativă.

Suntem întristați că actuala reformă se axează aproape exclusiv digitalizării procesului de interacțiune cetățean-stat (servicii) și **omite strategic cultura** (arta, identitatea și însăși esența dezvoltării regionale pe termen lung).

Organizarea sesiunilor de *informare în exclusivitate a avantajelor* acestei reforme, susținute de stimulente economice pentru amalgamare – o considerăm o **încălcare a art.34 din Constituția Republicii Moldova - Dreptul la informație**: „(2) *Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.* (3) *Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.* (4) *Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.*”¹

Principalele probleme cu care se confruntă autonomia locală sunt: nivelul scăzut al activității sociale și culturii juridice a populației, deficitul cunoștințelor despre natura și posibilitățile autonomiei locale și o societate civilă locală slab dezvoltată - *nici una dintre aceste probleme nu sunt rezolvate prin micșorarea numărului de primării, centralizarea factorului de decizie prin digitalizarea agresivă și reducerea instituțiilor locale de cultură.* Dimpotrivă, capacitatea de a îmbunătăți starea de fapt per localitate scade cu creșterea arealului.

Mai mult decât atât, în argumentul invocat de Guvern pentru a valida această reducere „*APL-urile mici nu au capacitatea și expertiza necesară pentru a răspunde adecvat obligațiilor de bază*”, reiterăm că Republica Moldova dispune de instituții publice precum Agențiile de Dezvoltare Regionale (ADR), a căror scop principal de funcționare este nemijlocit de a „*acorda asistență autorităților publice locale în dezvoltarea echilibrată și durabilă a localităților*”. Astfel, **suntem în situația când Guvernul planifică reducerea numărului de primării, privarea locuitorilor de posibilitatea de a avea un reprezentant al statului (ales local) în proximitatea fizică cu care să comunice ușor** – cu scopul de a dubla atribuțiile unei alte instituții care nu își desfășoară pe deplin activitatea conform obiectului setat la fondare. În această ordine de idei, reforma Agențiilor de Dezvoltare Regională pentru îmbunătățirea asistenței către APL-uri este mai rațională decât lichidarea APL-urilor de nivelul I prin amalgamare și comasarea APL-urilor de nivelul II. Considerăm necesară respectarea prevederilor Legii privind organizarea administrativ-teritorială (L764/2001) până la introducerea conceptului nou.

Finalitatea unui asemenea proces, dacă reforma este prezentată frumos la nivel declarativ dar fără înțelegerea profundă a esenței, mecanismelor și rezultatelor reale, poate deveni opusul scopului declarat. În loc de modernizare administrativă, se poate ajunge la o restructurare formală, cu efecte limitate sau chiar negative. Posibilele finalități reale ale unui reforme superficiale:

- **Comasare pe hârtie, fără eficiență reală:** localitățile sunt unite administrativ dar costurile nu scad semnificativ, întrucât personalul crește prin redistribuire, procedurile rămân birocrative iar serviciile reale nu se îmbunătățesc (acentul e doar pe digitalizare). Rezultatul e schimbarea de denumire și nu schimbarea de sistem (cea ce implică un risc de uitare a localităților mici care păstrau istorie).

- **Îndepărtarea administrației de cetățean:** dacă centrul administrativ devine mai departe, oamenii pierd accesul rapid la primărie, crește nemulțumirea locală și scade încrederea în autorități. Totodată, crește posibilitatea de a aplica tehnici populiste pe de o parte, și forța coercitivă pe de alta.

- **Concentrarea resurselor în centru:** satele mici din noua structură pot deveni periferii fără influență, iar investițiile se concentrează în localitatea-centru. Acest fenomen favorizează urbanizarea, întrucât este cunoscut că resurse mai multe centralizate permit impementarea proiectelor mai mari (ca amplitudine, și nu neapărat ca reprezentare geografică).

- **Pierderea identității locale:** comunitățile mici pot percepe reforma ca absorbție, nu cooperare. Dispar instituții locale, se reduce reprezentarea și apare rezistența socială.

- **Politicizare administrativă:** uneori reformele sunt folosite pentru a redresa influența electorală, a crea un control mai facil al teritoriului și a reduce autonomia actorilor locali incozi.

- **Blocaj instituțional pe termen lung:** dacă nu există claritate juridică, financiară și funcțională, apar conflicte de competențe, haos bugetar, litigii patrimoniale și demotivarea funcționarilor.

Pentru eficiență, rezultatul reformei trebuie să fie: servicii publice mai bune și mai rapide, administrații locale capabile financiar, personal profesionist, investiții mai mari, dezvoltare

¹ Constituția Republicii Moldova nr.1 din 29.07.1994. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro (vizualizat la 27.09.2025).

regională echilibrată și cetățeni mai bine deserviți. Dacă acestea nu apar, reforma rămâne doar reorganizare teritorială, nu modernizare. Când nimeni nu pătrunde în esența procedurii și a rezultatelor finale, finalitatea probabilă este una simbolică - mult discurs, multe hărți noi, puține beneficii reale. Reforma administrativă reușește numai când este construită pe economie, demografie, infrastructură și interesul cetățeanului, și mai puțin pe formulările frumoase în care sunt raportate aceste reforme. Această situație, privind așa zisa amalgamare voluntară, poate părea un exercițiu ce ține de administrarea publică, dar în realitate este mult mai vast și complex - discutăm despre o reformă care ne va da răspuns dacă acest stat va mai exista sau nu.

Bibliografie:

1. Agenția de Guvernare Electronică. Comunicat de presă. [Online]: <https://egov.md/ro/node/41043> (vizualizat la 20.04.2026).
2. Articol Moldpres. Guvernul României explică majorarea impozitelor pe proprietate: venituri mai mari pentru bugetele locale și aliniere la angajamentele europene, publicat la 11.01.2026. [Online]: <https://www.moldpres.md/rom/externe/guvernul-romaniei-explica-majorarea-impozitelor-pe-proprietate-venituri-mai-mari-pentru-bugetele-locale-si-aliniere-la-angajamentele-europene> (vizualizat la 19.04.2026).
3. Articol asylegal.com. Introduction of an Upper Cap on Property Tax Values. Cu referință la Legea Proprietății nr.1319, din Turcia. [Online]: <https://www.asylegal.com/2025-tax-amendments-turkey-law-7566/> (vizualizat la 19.04.2026).
4. Articol bani.md. Lovitură pentru proprietari. Dispare plafonul minim la impozite, publicat de Ursu Victor la 22.04.2026. [Online]: <https://bani.md/lovitura-pentru-proprietari-dispare-plafonul-minim-la-impozite-gavrilita-analizam-limite-de-sus-anti-abuz/> (vizualizat la 23.04.2026).
5. Baku Research Institute: Failure to Devolve: Azerbaijan avoids promised devolution of power to municipalities by merging them instead, articol de Samir Aliyev, publicat la 06.12.2024. [Online]: <https://bakuresearchinstitute.org/en/failure-to-devolve-azerbaijan-avoids-promised-devolution-of-power-to-municipalities-by-merging-them-instead/> (vizualizat la 19.04.2026).
6. Brahimi, F., Stafa, E., & Frroku, M. (2016). The New Territorial Reform And The Need To Revise The Intergovernmental Fiscal Transfers. Risk Of Economic Growth, Challenges Of Local Policies And European Integration. In *Proceedings Of The Seventh International Conference For Risk* (pp. 49-66).
7. Christiansen, T., & Vrangbæk, K. (2018). Hospital centralization and performance in Denmark—Ten years on. *Health Policy*, 122(4), 321-328. [Online]: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0168851017303500> (vizualizat la 20.04.2026).
8. Constituția Republicii Moldova nr.1 din 29.07.1994. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro (vizualizat la 27.09.2025).
9. Decizia 460/2013 a Plenarei Consiliului de Stat al Greciei, care au declarat neconstituționale unele prevederi ale Legii 3838/2010. [Online]: https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/StE-2013_460.pdf (vizualizat la 20.04.2026).
10. Declarație la postul național de radio, primarul statului Gangura, Marcel Bobeica. [Online]: <https://radiomoldova.md/p/70589> (Accesat la 11.04.2026).
11. Declarație publică: Ministrul Educației, articol presă, 08.04.2026. [Online]: <https://stiri.md/article/social/ministru-directiile-raionale-de-educatie-vor-trece-in-subordinea-mec/> (Accesat la 11.04.2026).
12. ENVREPORT: Enlargement of Communities: Problems and Challenges, articol de Hasmik Baleyn, publicat la 11.10.2022. [Online]: <https://envreport.com/law-society/enlargement-of-communities-problems-and-challenges/> (vizualizat la 19.04.2026).
13. European Committee of the Regions: Albania [Online]: <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Albania.aspx> (vizualizat la 20.04.2026).
14. EU: Finalnda – prezentare generală. [Online]: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/finland_ro (vizualizat la 20.04.2026).
15. Guvernul Republicii Moldova: Conceptul de reformă a administrației publice locale, 2026. [Online]: <https://primariiputernice.gov.md/sites/default/files/2026-04/Conceptul%20reformei%20APL.docx.pdf> (Accesat la 11.04.2026).
16. Hotărâre de Guvern nr.764 din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149266&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).

17. Hotărârea de Guvern nr.784 din 23.12.2025 pentru aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de sistemul informațional „Registrul denumirilor geografice”. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152216&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
18. Hotărâre de Guvern nr.126 din 15.03.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140474&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
19. Hotărârea de Guvern nr.127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135909&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
20. Hotărârea de Guvern nr.959 din 06.12.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148241&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
21. Hotărâre de Guvern nr.352 din 07.06.2023 cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138009&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
22. Hotărârea Radei Supreme a Ucrainei asupra formării și lichidării raioanelor, nr.807-IX din 17.07.2020. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (vizualizat la 22.04.2026).
23. Kalimeri, V. (2018). The Kallikrates vs the Kapodistrias reforms in Greece: a story of moderate success. *Politics in Central Europe*, 14(1), 65-76. [Online]: <https://reference-global.com/download/article/10.2478/pce-2018-0003.pdf> (vizualizat la 20.04.2026).
24. Legea nr.103 din 25.04.2024 cu privire la denumirile geografice. [Online]: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143238&lang=ro (Accesat la 11.04.2026).
25. Legea Ucrainei privind fuziunea voluntară a comunităților teritoriale, nr. 157-VIII din 05.02. 2015. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (vizualizat la 22.04.2026).
26. Legea Ucrainei privind autogovernanța locală, nr.280/97-BP din 21.05.1997. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (vizualizat la 22.04.2026).
27. Legea privind organizarea și funcționarea administrației publice locale din Republica Albania, nr.8652 din 31.07.2000.
28. Legea privind diviziunea teritorială și administrativă a unităților administrației publice locale din Republica Albania, nr.115 din 31.07.2014, cu revizuirea Legii privind diviziunea administrativă și teritorială a unităților administrației publice locale din Republica Albania, nr.8653 din 31.07.2000.
29. Legea Greciei privind cetățenia greacă și participarea politică a imigranților expatriați și rezidenți legali și alte contexte, nr.3838 din 24.03.2010. [Online]: https://www.ypes.gr/UserFiles/24e0c302-6021-4a6b-b7e4-8259e281e5f3/N_3838_1.pdf (vizualizat la 20.04.2026).
30. Legea nr.1128-VIQD din 05.04.2024 privind modificarea Legii Republicii Azerbaidjan privind activitățile comune, consolidarea, departamentarea și lichidarea municipalităților. [Online]: <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=158437> (vizualizat la 20.04.2026).
31. Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților, nr.826-IIIQ din 29.05.2009. [Online]: <https://e-qanun.az/framework/18154> (vizualizat la 19.04.2026).
32. Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților în Republica Autonomă Nahicevan, nr.839-IIIQ din 19.06.2009. [Online]: <https://e-qanun.az/framework/18173> (vizualizat la 19.04.2026).
33. Legea Republicii Azerbaidjan privind crearea de noi municipalități prin fuziunea municipalităților, nr.977-IVQ din 30.05.2014. [Online]: <https://e-qanun.az/framework/28084> (vizualizat la 19.04.2026).
34. Codul Fiscal al Republicii Azerbaidjan nr.905-IQ din 11.07.2000 (art.198 Cotele impozitare) [Online]: <https://e-qanun.az/framework/46948> (vizualizat la 19.04.2026).
35. Meklin, P., & Pekola-Sjöblom, M. (2013). The reform to restructure municipalities and services in Finland: A research perspective. *Evaluation Research Programme ARTTU Studies*, (23). [Online]: https://www.academia.edu/5018060/The_Reform_to_Restructure_Municipalities_and_Services_in_Finland (vizualizat la 20.04.2026).
36. Moldova1: Majorarea impozitului imobiliar va consolida bugetele locale: „Noi ne aflăm acum într-un paradis fiscal”, publicat la 02.02.2026. [Online]: <https://moldova1.md/p/67861/majorarea-impozitului-imobiliar-va-consolida-bugetele-locale--noi-ne-aflam-acum-intr-un-paradis-fiscal-> (vizualizat la 20.04.2026).
37. Nordic.info: An overview of Danish International development aid, 1960-2010. With danmarkshistorien.dk backed by Aarhus University. ISSN 2597-016X [Online]: <https://nordics.info/show/artikel/danish-development-aid> (vizualizat la 20.04.2026).

38. Opinion on the current state of local authorities in Azerbaijan. NGO Alliance for the Development of Municipalities, Baku, 2011. Via baruresearchinstitute.org article by Samir Aliyev. [Online]:
39. <https://bakuresearchinstitute.org/en/failure-to-devolve-azerbaijan-avoids-promised-devolution-of-power-to-municipalities-by-merging-them-instead/> (vizualizat la 20.04.2026).
40. Pagina oficială DIIA (pe lângă Guvernul Ucrainei): <https://diia.gov.ua/>
41. Pagina oficială EVO (pe lângă Guvernul Republicii Moldova): <https://evo.gov.md/acasa>
42. Press Release nr. 182/2021 from Finish Government / Ministry of Finance, Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of Interior on: Government proposal for health and social services reform and related legislation adopted by Parliament, published on 24.06.2021. [Online]: https://valtioneuvosto.fi/en/-/1271139/government-proposal-for-health-and-social-services-reform-and-related-legislation-adopted-by-parliament?_cf_chl tk=2k9CZDZBpBENK9RCbKuWAXiH.9wQuHo5ZyPrtKR5H0c-1776685820-1.0.1.1-KNakDAPS4JchBEdm7BDE4twronBW.4pOV3gsH7.2Anw (vizualizat la 20.04.2026).
43. Raport intermediar privind amalgamarea primăriilor al Guvernului, 2025. [Online]: <https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/Romana%20Raport%20pentru%20ONLINE.pdf> (Accesat la 11.04.2026).
44. Report: Public Administration and Local Governments Reforms in Eastern Partnership Countries, prepared by Subgroup on Local Government and Public Administration reform of the Working Group 1 of the CSF EAP. Donors: EU, National Endowment for Democracy and Czech Ministry of Foreign Affairs. [Online]: <https://www.ald-europe.eu/wp-content/uploads/2024/07/163-policy-paper-par.pdf> (vizualizat la 20.04.2026).
45. Report OECD: Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance, 2022. [Online]: https://www.oecd.org/en/publications/rebuilding-ukraine-by-reinforcing-regional-and-municipal-governance_63a6b479-en.html (vizualizat la 19.04.2026).
46. Report: Country-wide Representative Survey on Public Perception of the Territorial and Administrative Reform in Armenia (TARA): Analysis of Results, implemented by Avenue Consulting Group LLC, and International Market Research LLC, Yerevan, 2004. [Online]: https://api.mtad.am/storage/pages/files/2024/09/pdf/03_11-52-sc759-66d6c054ecbf8.pdf?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 20.04.2026).
47. Rezoluția CMU nr. 710-r — nr. 732-r din 12 iunie 2020 (23-24 rezoluții): privind determinarea centrelor administrative și aprobarea teritoriilor comunităților teritoriale din regiunea [nume]. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2020-%D1%80#Text> (vizualizat la 22.04.2026).
48. Rezoluția CMU nr. 34 din 24 ianuarie 2020: privind modificările aduse Metodologiei de formare a comunităților teritoriale capabile. [Online]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text> (vizualizat la 22.04.2026). Aceasta a actualizat criteriile de specificitate, care au devenit baza pentru cartografierea finală.
49. Swissinfo.ch: Swiss cantons and municipalities, article published on 07.03.2025. [Online]: https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-politics/cantons-and-municipalities/29289028?utm_source=chatgpt.com (vizualizat la 20.04.2026).

ANEXA 1

Extras din Planul de Acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova 2023-2030, a acțiunilor finanțate din asistența externă.

Nr.	Acțiunea
1.2.3.	Elaborarea și/sau actualizarea recomandărilor metodice privind implementarea procedurilor de personal
1.2.4.	Organizarea și desfășurarea activităților de schimb de experiență pe diferite platforme între funcționarii publici din cadrul subdiviziunilor resurse umane din autoritățile publice în plan național și/sau internațional
1.5.1.	Elaborarea conceptului privind revizuirea sistemului de dezvoltare în carieră a funcționarilor publici în baza principiilor de meritocrație, transparență și predictibilitate
1.6.1.	Elaborarea unui concept privind concursul național de accedere în funcția publică în administrația publică centrală
1.7.2.	Crearea cadrului instituțional pentru pilotarea și implementarea programelor de stagii plătite în serviciul public
1.9.1.	Dezvoltarea capacităților de formare a funcționarilor publici care manifestă interes în realizarea

	rolului de formator în cadrul autorității publice din care face parte
1.10.2.	Elaborarea și/sau ajustarea programelor de formare specializată pentru diferite categorii de personal din administrația publică centrală și locală
2.1.1.	Efectuarea analizelor funcționale comprehensive pentru toate sectoarele administrației publice centrale, ca bază de decizie pentru restructurare și reformă - ca un element de reformă în domeniul administrației publice, ce se regăsește în Programul de guvernare
2.1.2.	Pe baza recomandărilor analizelor funcționale comprehensive, raționalizarea și stabilizarea structurii administrației publice centrale , evitarea suprapunerii de domenii și competențe, stabilirea de structuri operaționale standardizate autorităților publice, stabilirea de structuri ierarhice interne care să consolideze rolul funcțiilor de demnitate publică și a funcționarilor publici de conducere de nivel superior (secretar general, secretar general adjunct)
2.3.2.	Introducerea unui regim de management orientat spre rezultate, care va cuprinde toate instituțiile publice
2.4.2.	Fortificarea capacităților pentru organizarea auditului intern prin asociere la nivelul administrației publice locale
2.4.4.	Îmbunătățirea sistemului de certificare și dezvoltare a calificării profesionale a auditorilor interni din sectorul public
2.4.5.	Implementarea efectivă a mecanismelor de asigurare a calității activității de audit intern din sectorul public
3.1.3.	Cartografierea și pașaportizarea documentelor de politici publice
3.1.4.	Inventarierea indicatorilor de monitorizare și evaluare a impactului politicilor publice pe categorii (statistici oficiale, surse administrative, surse alternative) și caracteristici (în baza criteriilor de calitate – metadata, continuitatea seriei de timp executată)
3.1.5.	Evaluarea cadrului normativ și metodologic în domeniul planificării strategice
3.1.6.	Ajustarea cadrului normativ și metodologic în domeniul planificării strategice
3.1.7.	Elaborarea Planului de dezvoltare a capacităților de coordonare a politicilor pentru perioada 2023 - 2025
3.1.8.	Revizuirea materialelor de instruire disponibile referitoare la planificarea strategică și elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice, ajustarea și pregătirea acestora pentru digitalizare
3.1.9.	Dezvoltarea mecanismului de integrare a principiului durabilității în politicile publice
3.2.2.	Fortificarea capacităților Grupurilor de lucru și a subdiviziunilor responsabile de analiza și evaluarea politicilor în ceea ce privește sistematizarea și definitivarea contribuțiilor Guvernului pe pachetul de extindere, conform domeniilor gestionate și formarea acestora pentru pregătirea documentelor de poziție și negocieri de aderare
3.2.4.	Consolidarea capacităților funcționarilor publici din cadrul direcțiilor de politici sectoriale pentru derularea evaluării analitice a legislației UE (screening), planificarea procesului de transpunere și implementare a reglementărilor UE și pentru elaborarea cadrului legal necesar în acest scop, inclusiv realizarea acestor evaluări prin prisma Grupurilor de lucru
3.2.5.	Consolidarea capacităților funcționarilor publici din cadrul direcțiilor de politici sectoriale pentru derularea evaluării analitice a legislației UE (screening), planificarea procesului de transpunere și implementare a reglementărilor UE și pentru elaborarea cadrului legal necesar în acest scop, inclusiv realizarea acestor evaluări prin prisma Grupurilor de lucru
3.2.6.	Continuarea perfecționării procesului de armonizare la nivelul autorităților publice, însoțită de activități de instruire/informare privind reglementările specifice ale procesului de elaborare și promovare a actelor normative cu relevanță UE
3.3.1.	Elaborarea unei analize a procedurilor existente, pentru identificarea celor care îngreunează și încetinesc procesul legislativ și activitatea autorităților publice
3.3.3.	Dezvoltarea unor platforme online și a altor instrumente digitale care să permită accelerarea procesului legislativ , îmbunătățirea transparenței și accesibilității acestuia și eficientizarea colaborării dintre Guvern și Parlament
3.3.4.	Dezvoltarea capacităților personalului implicat în procesul legislativ, prin formare și instruire continuă, astfel încât acesta să fie mai bine pregătit și să poată aplica procedurile legislative într-un mod eficient
3.3.6.	Îmbunătățirea mecanismului de elaborare a Avizelor unice ale Guvernului, prin informatizarea procesului și dezvoltarea unui sistem electronic automatizat de notificare a ministerelor/autorităților despre expirarea termenilor de prezentare a avizelor
3.4.1.	Dezvoltarea mecanismului și instituționalizarea procesului de stabilire a priorităților de politici
3.4.2.	Racordarea cadrului de planificare bugetară la prioritățile de dezvoltare pe termen mediu, stabilite în planurile naționale de dezvoltare
3.4.5.	Elaborarea instrumentelor speciale de estimare a costurilor și evaluare a impactului financiar, cu integrarea acestora în mecanismele de planificare strategică
3.4.6.	Consolidarea capacităților autorităților publice centrale de estimare a costurilor (financiare și non-financiare) pentru acțiunile de politici publice

3.4.7.	Fortificarea capacităților autorităților publice centrale de implementare și management al proiectelor de investiții capitale
3.5.1.	Analiza sistemului de răspundere managerială la nivelul Guvernului prin prisma bunelor practici UE
3.5.3.	Dezvoltarea și aplicarea unor proceduri de planificare și raportare a activității bazate pe performanță și riscuri
3.5.4.	Elaborarea și punerea în aplicare a unui Program de dezvoltare a capacităților manageriale privind organizarea sistemelor eficiente de control intern managerial
3.5.5.	Digitalizarea procesului de monitorizare și analiză cu privire la controlul intern managerial în baza platformei electronice de raportare a datelor (www.raportare-cfpi.mf.gov.md)
3.6.1.	Evaluarea eficienței soluțiilor digitale existente, a instrumentelor, mecanismelor și platformelor de consultare publică
3.7.3.	Elaborarea Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă pentru anii 2023 -2026
4.1.1.	Modernizarea serviciilor de asigurări sociale
4.1.2.	Modernizarea serviciilor de înregistrare și gestionare a unităților de drept
4.1.3.	Modernizarea serviciilor de stare civilă
4.1.4.	Digitalizarea serviciilor legate de înmatriculare a unităților de transport
4.1.5.	Modernizarea serviciilor cadastrale
4.1.6.	Modernizarea serviciului de înregistrare a domiciliului/reședinței
4.1.7.	Modernizarea serviciilor în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale
4.1.8.	Modernizarea serviciilor consulare
4.1.9.	Implementarea cazierului digital
4.1.10.	Modernizarea serviciilor de apostilare
4.1.11.	Implementarea buletinului de identitate digital
4.1.12.	Implementarea permisului de conducere digital
4.1.13.	Implementarea certificatului de înmatriculare digital
4.1.14.	Modernizarea serviciilor de eliberare a actelor permise
4.1.15.	Implementarea Portalului anunțurilor oficiale și a Monitorului Oficial electronic
4.1.16.	Dezvoltarea soluției tehnice pentru măsurarea satisfacției beneficiarilor serviciilor publice și colectarea feedbackului în privința prestării acestora în vederea îmbunătățirii ulterioare
4.1.17.	Instituirea Serviciului guvernamental de suport clienți pentru serviciile publice
4.1.18.	Extinderea rețelei de centre de înregistrare și implementarea posibilității de înregistrare la distanță , prin utilizarea mijloacelor electronice
4.2.1.	Modernizarea Registrului de stat al populației
4.2.2.	Modernizarea Registrului de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor
4.2.3.	Implementarea Registrului interdicțiilor
4.2.4.	Modernizarea Registrului gajului bunurilor mobile
4.2.5.	Modernizarea Registrului dosarelor succesoriale și testamentelor
4.2.6.	Creșterea disponibilității și calității datelor guvernamentale deschise , care sunt de valoare pentru economie și societate, inclusiv prin adoptarea abordării deschise și permiterea mai multor conexiuni automate cu bazele de date (de exemplu, prin interfețe de programare a aplicațiilor)
4.2.7.	Dezvoltarea și implementarea soluției tehnice care să asigure administrarea fără hârtie în toate sferile sectorului public
4.2.8.	Dezvoltarea aplicației mobile guvernamentale integrate a serviciilor electronice
4.2.9.	Introducerea arhivării electronice și crearea condițiilor adecvate pentru păstrarea permanentă a documentelor electronice în arhivele electronice
4.2.10.	Dezvoltarea instrumentelor electronice de democrație participativă, pentru facilitarea proceselor de consultare, comunicare și implicare în procesul decizional al cetățenilor activi și al mediului de afaceri pentru accelerarea implementării ideilor, a inițiativelor civice și a proiectelor importante din punct de vedere social, precum și pentru depunerea de către cetățeni a petițiilor electronice adresate autorităților și instituțiilor publice din Republica Moldova
4.2.12.	Implementarea circuitului electronic al proiectelor de acte normative (e-Legislație)
4.2.13.	Dezvoltarea modulelor de instruire pe Platforma de instruire la distanță (e-Learning)
4.2.15.	Implementarea ghișeului unic al serviciilor electronice și externalizarea front-office-ului serviciilor publice
4.3.1.	Dezvoltarea Portalului administrației publice locale din Republica Moldova „e-APL”
4.3.2.	Extinderea rețelei de ghișee unice pentru prestarea serviciilor publice prin intermediul Centrelor unificate de prestare a serviciilor publice la nivel local și preluarea de către acestea și de către misiunile diplomatice și oficiile consulare a segmentului de prima linie (front-office) de prestare a serviciilor publice
5.4.1.	Îmbunătățirea sistemului de taxe și impozite locale , astfel încât randamentul acestora să crească în mod semnificativ, creând premisele pentru creșterea ponderii veniturilor proprii în bugetele

	locale
5.4.4.	Continuarea perfecționării și instruirii personalului din administrația publică locală în tehnici moderne de management bugetar și financiar
5.5.1.	Accelerarea procesului de delimitare a proprietății publice între administrația publică centrală și administrația publică locală, de nivelurile I și II

Copyright©MARGINEANU Elena, 2026.

MĂRGINEANU Elena.

Doctor în drept, conferențiar universitar,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova (ULIM)
MD-2012, Vlaicu Pârcălab str. Nr.52

E-mail: margineanu.elena@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6157-8506>

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.22-2.05>